

Po-tyczki aforystów

drugie

Kochaj słowo w sobie, a nie siebie w słowie.

(Nikos Chadzinikolau)

©Wielkopolski Oddział Związku Literatów Polskich
©Fundacja Literacka „Jak podanie ręki”

Skład i projekt okładki: Jacek Wysocki

Projekt graficzny: Jacek Wysocki

Fundacja Literacka „Jak podanie ręki”
Seria wydawnicza # 6

ISBN 978-83-948106-5-8

Redaktor: Danuta Bartosz

Współpraca redakcyjna: Łucja Dudzińska

Tłumaczenie na niemiecki: Ada Jadwiga Matysiak

Drukarnia

ul/ Mała 7

61+482 Poznań

Tel+48 61 622 78 03-04

www.profesjonalnydruk.pl

e-mail: marketing@profesjonalnydruk.pl

Po-tyczki aforystów

drugie

Łączą nas łańcuchy DNA
poetyckiego słowa

KRÓTKO i SMACZNIE

Motto: „Bo więcej waży jedna dobra strofa
niż ciężar wielu pracowitych stronic”

Czesław Miłosz *Traktat poetycki*

Zacytowany fragment Traktatu Poetyckiego głosi oczywistą intuicyjnie prawdę, chociaż rozbudowana w nim myśl jest trochę zatarta. A przeciwstawienie niejasne. Z jednej strony mamy subiektywną ocenę tekstu poetyckiego (dobra strofa), z drugiej nieokreślony precyzyjnie, ale znaczny nakład pracy, nie wiadomo, w jaki sposób wartościowany, oprócz oczywistej relatywności samego aktu wartościowania. Nawiązując do sformułowania jednego z bohaterów „Opowieści odeskich” Izaaka Babla, należałoby zalecać mówienie i pisanie na sposób precyzyjny, czyli „krótko i smacznie”. Koresponduje to zarówno z Norwidową formułą retoryki i poetyki – „odpowiednie dać rzeczy słowo”, jak i z aktualnymi tendencjami w polskim i euroamerykańskim wierszu.

Zważywszy na przenikanie się kultur tak charakterystyczne dla obecnych czasów preponderancji globalizmu, a także odchodzenie od europocentryczności, należałoby stworzyć jakiś ośrodek studyjny zajmujący się krótkimi formami liryczno-sentencjonalnymi w różnych literaturach narodowych. Celem byłoby zwiększenie ilości uprawianych gatunków poetyckich. Z pola ewentualnych zainteresowań prawdopodobnie należałoby wykluczyć dwie krótkie formy satyryczne: fraszkę i limeryk (utwór pięciolinijkowy o układzie rymów aabbba).

Coraz częściej uważa się, że krótkie zdanie /zdania napisane prozą: sentencja, aforyzm należą również do poezji. Skoro już ponad 150 lat w poezji europejskiej (głównie francuskiej) funkcjonuje wiersz prozą (poeme

en prose) mylnie po polsku określane jako proza poetycka, nie ma powodów, aby krótki zrytmizowany tekst o treści spekulatywnej czy charakterologicznej, a nie metaforyczno-obrazowej, nie należał do rozległej dziedziny poezji lirycznej.

Mówi się o modzie na aforystykę, ale przecież ta moda trwa co najmniej od czasów „Myśli” Blaise Pascala, a więc od XVII wieku. Ponad sto lat temu za sprawą Fryderyka Nietzschego i jego niekonwencjonalnego podejścia do „odwiecznych problemów filozoficznych” została powołana do wyrażania treści filozoficznych. Ten związek poezji z filozofią jeszcze bardziej widoczny jest w twórczości Mikołaja Gomeza Davila – kolumbijskiego myśliciela (zm. 1994) zwanego „guru prawicy” lub filozofem XXI stulecia. Gomez Davila, wtórny poeta symbolizmu latynoamerykańskiego, też niegrzeszący oryginalnością i nowatorstwem, napisał kilka tysięcy aforyzmów, nazywając je „Escolios a un texto implicate”. Zgodnie z duchem tych sformułowań, tytuł należałoby tłumaczyć jako „Przypisy do tekstu istniejącego jedynie w założeniu”. Ten implicytnie istniejący tekst, z którym konfrontują się krótkie aforyzmy, to naturalnie – ŻYCIE.

Moda na lapidarność nie jest czymś nowym. Niedawno, po raz kolejny wertując przykłady staroegipskich Pieśni rozweselających serce z XI wieku przed Chrystusem, natrafiłem na tekst sześciowersowego erotyku, wspaniale spolszczonego przez Tadeusza Andrzejewskiego (1923-1961) fenomenologa egiptologii, tragicznie zmarłego w niewyjaśnionych okolicznościach. Nie wiem, ile krótkich form poetyckich występuje w poszczególnych literaturach narodowych. Znam japońskie haiku (17 sylab nierymowanych), wywodzące się z japońskiej tanki (21 sylab), chiński jue fu, mongolskie gunu, perskie, ormiańskie i uzbeckie rubajaty. Większość z nich już dawno przekroczyła granice kultur, które je zrodziły. I coraz bardziej staje się uniwersalna.

Andrzej Tchórzewski

Danuta Bartosz

Aby przenieść górę, zacznij od małych kamyczków.

Beginne mit kleinen Steinen, um den ganzen Berg zu versetzen.

■

Każdy wędruje z węzełkiem własnego sekretu.

Jeder Mensch wandert mit einem Bündelchen,
das voller Geheimnisse ist.

■

Nie odcinaj korzeni, z których wyrosłeś. Tylko złodziej zaciera
po sobie ślady.

Schneide die Familienwurzeln nicht ab, in denen du entstanden bist.

■

Najpiękniejszym kwiatem jest prawda.

Die schönste Blume ist die Wahrheit.

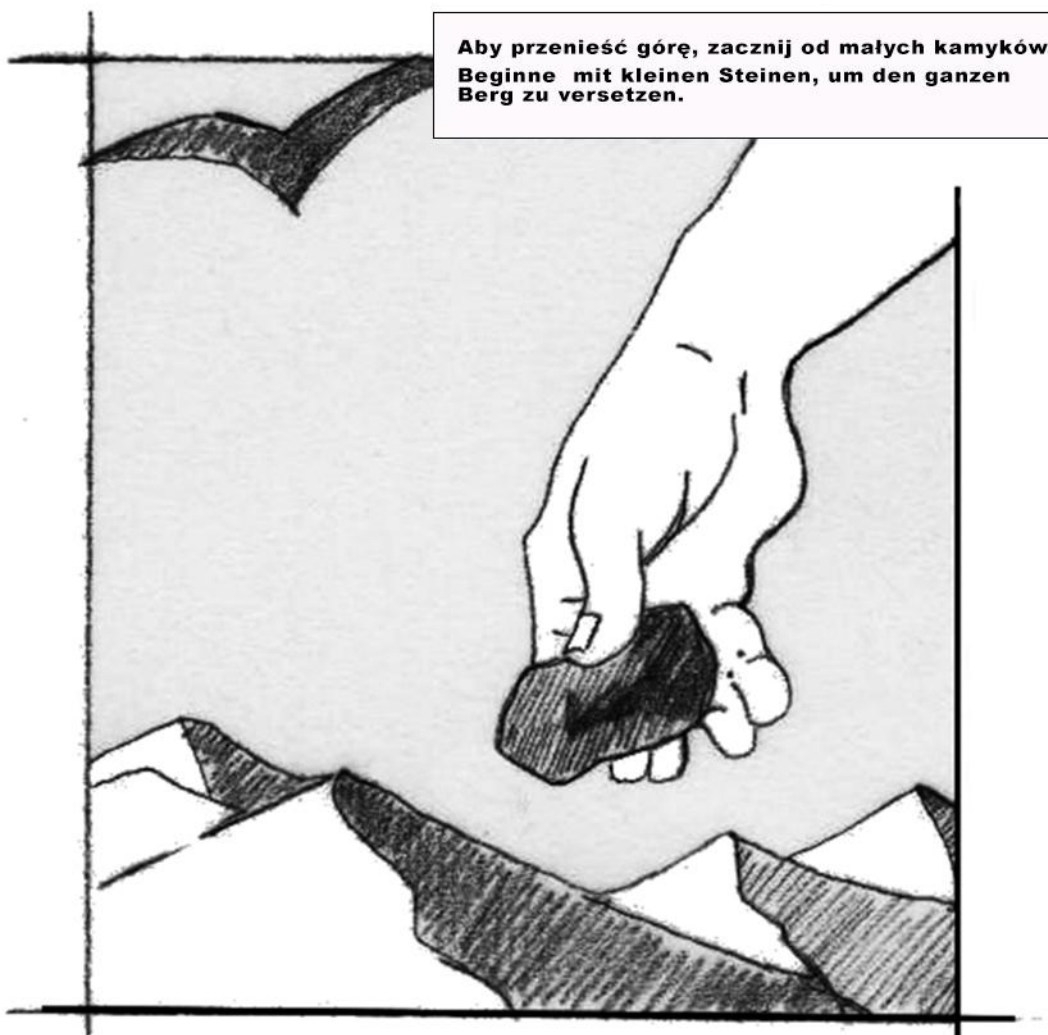
■

Na nic światło morskiej latarni, gdy statek zatonął.

Nachdem das Schiff untergegangen ist, ist das Licht
des Leuchtturms nicht nötig.

**Aby przenieść górę, zacznij od małych kamyków.
Beginne mit kleinen Steinen, um den ganzen
Berg zu versetzen.**

**PW
2017**

Aforyzym Danuty Bartosz

Andrzej Bartyński

O czym nie wszyscy wiedzą

Ani zawiła ani ciemna
tylko prosta i czysta
jak uśmiech wielkiego dzwonu
jest woda

Was nicht jeder weiss

Weder wirr noch dunkel
sondern einfach und sauber
wie ein Lächeln der großen Glocke.
Das ist Wasser

Spotkanie

W szufladzie snu
spotkałem wiersz
na wózku inwalidzkim
aby wyjechać w przyszłość
nie powracając
do przeszłości

Begegnung

In der Schublade des Traumes
bin ich einem Gedicht
im Rollstuhl begegnet
um in Zukunft fortzufahren
und in die Vergangenheit
nicht zurückzukehren

Dzień po dniu

Z portfela nocy
wyjmuję dzień po dniu
pytacie po co?
tego sam nie wiem
bo jako niewidomy
codziennie chodzę nocą
– tego sam nie wiem
po co?

---

ein Tag nach dem anderen

Aus der Tasche der Nacht
ziehe ich einen Tag nach dem anderen.
Fragt ihr warum?
Ich weiss es nicht,
weil ich als ein blinder Mensch
jeden Tag bei Nacht laufe.
Ich weiss es nicht
warum.

Dirk-Uwe Becker

Można płynąć z nurtem czasu, lecz nie można go nigdy przekroczyć.

Man kann mit dem Strom der Zeit schwimmen, ihn aber nicht überqueren.

■

Uśmiech jest jak promień słońca, który topi mrozem
malowane na szybie kwiaty.

Ein Lächeln ist wie ein Sonnenstrahl, der die Eisblumen
am Fenster zum Schmelzen bringt.

■

Nowe doświadczenia są jak azylanci. Potrzebują czasu,
żeby się zaaklimatyzować.

Neue Erfahrungen sind wie Asylbewerber. Sie brauchen Zeit,
um sich einzugewöhnen.

■

Każdy dzień jest jak nieznany gość
– nie zatraskuj mu drzwi przed nosem.

Jeder Tag ist wie ein unbekannter Gast
– schlage ihm nicht die Tür vor der Nase zu.

■

Czas jest pociągiem, do którego się wsiada nie wiedząc,
kiedy przyjedzie i kto, koło kogo będzie siedział w czasie podróży.

Die Zeit ist ein Zug, in den man einsteigt, ohne zu wissen,
wann er ankommt und wer während der Reise neben einem sitzt.

ŁÓDŹ (Akrostychon)

Literatura wymazuje granice
obalając bariery
docierają myśli między
zasklepione fugi duszy

DB 18.05.2012 Lodz

LODZ (Akrostychon)

Literatur löscht Grenzen aus
ohne Schlagbäume
dringen die Gedanken
zwischen betonierte Seelen-Fugen

PW
2017

Serce człowieka ma wielkość zaciśniętej pięści.
Das Herz des Menschen ist so groß, wie eine
zusammengeballte Faust.

Aforyzm Pawła Buksalewicza

Paweł Buksalewicz

Serce człowieka ma wielkość zaciśniętej pięści.

Das Herz des Menschen ist so groß wie eine zusammengeballte Faust.

■

Pegaz bez skrzydeł podobny jest do osła.

Der Pegasus ohne Flügel ist dem Esel ähnlich.

■

Moda, to coraz to inne opakowanie tego samego produktu.

Die Mode ist wie eine andere Verpackung des selben Produkts.

Konstantinos Bouras

Nie ukryjesz światła pod dywanem.

Δεν γίνεται να κρύψεις το Φως Κάτω από το χαλί.

■

Nie bądź jeńcem czasu, światło jest wszechbytem.

Μακριά από το Χρόνο Τα πάντα είναι Φως.

■

Karaj się bardziej niż Kronos swe dzieci, a czas będzie tylko twój.

Να τιμωρείς τον εαυτό σου Αυστηρότερα από τον Κρόνο
Κι ο Χρόνος τότε θα σου χαριστεί

■

Nostalgia za niepublikowaną poezją, to woda w szklance.

Νοστάλγησα την άγραφη ποίηση Του νερού που χαρακώνει το τζάμι.

■

Nie bójcie się mroku, jest siostrą światła. Ich matką rodzicielka chwały.

Μη φοβείσθε το Σκότος.
Αδέρφι είναι τού Φωτός Και μάνα του ακριβή,
Λεβεντογεννήτρα.

■

Poezja jest zbyt cielesna, dlatego odradzam się w słowach z twarzą fakira.

Η ποίηση είναι μια υπόθεση σωματική.
Αναπαύομαι στις λέξεις Όπως οι φακίρηδες στα καρφιά.

■

W brudnych pomieszczeniach przestaję istnieć, dlatego
zanim zaświta, wdzieję szatę gwiazdy porannej,
by rozplynać się deszczem.

Σε κάμαρες δυσήλιες _αυτοπυρπολήθηκα
Και πριν να φέξει η Χαραυγή
Στολήν Αυγερινού εντύθηκα
Κι εχάθηκα μες τη βροχή...

■

Wciąż jestem nieszczęśliwy szczęśliwie.

Ευτυχώς ατύχησα, Ατυχώς ευτύχησα ...

■

Dziękuję tym, co mnie uszczęśliwiają biegnąc z pomocą i tym,
co unieszczęśliwiają, bo dzięki nim, jestem lepszym człowiekiem.

Ευχαριστώ Τους καλούς ανθρώπους Που με συνέτρεξαν.
Ευχαριστώ Τους κακούς ανθρώπους Που με έκαναν.

■

Światło uchwycone nawet wnętrzem ucha.

Teraz mogę analizować jego dźwięki i barwy.

---

*Το Φως συλλαμβάνεται. Από το εσωτερικό μας αυτί.
Με τους ήχους αναλύουμε χρώματα.*

Kazimierz Burnat

***

Zbłądziłem
jestem gdziekolwiek
wrócę
za znaleźne
dokądkolwiek

Ich bin umhergeirrt
und bin irgendwo
ich komme zurück
für Finderlohn
irgendwohin

Brzoza

Przerosła mnie
posiwiata
czeka
na przeznaczenie
będzie krzyżem moim

Die Birke

Sie ist größer als ich
und ist grau
sie erwartet ihr Schicksal
Sie wird ein Kreuz
mein Kreuz

***

Cała moja opoka –
zanikająca kra
chwytam krawędź wody

Mein ganzes Fundament,
die schmelzende Eisscholle
ich greife nach der Grenze
des Wassers

Wdzięczność

Nie dostałem nic
to więcej
niż oczekiwałem

Dankbarkeit

Ich habe nichts
Bekommen es ist
mehr als Erwartungen

Ares Chadzinikolau

■

Ci, którzy nie wiedzą, jak żyć i tworzyć, szukają przewodników.

Die Menschen, die nicht wissen auf welche Art und Weise sie
Leben und schaffen sollten, suchen nach einem Feind.

■

Nie ma nicości, jest tylko energia.

Es gibt kein Nichts, es gibt nur Energie.

■

Trzymaj nogi w cieple, głowę w zimnie.

Halte die Füße warm und den Kopf kalt.

■

Życie jest krótkie,
jak odwrócenie głowy słonecznika.

Unser Leben ist so kurz,
wie die Drehung einer Sonnenblume.

■

Życie jest kredytem,
który i tak trzeba oddać z procentem.

Das Leben ist ein Kredit,
den wir mit Zins zurückzahlen müssen.

■

Cenę odejścia zna tylko ten, kto powraca.

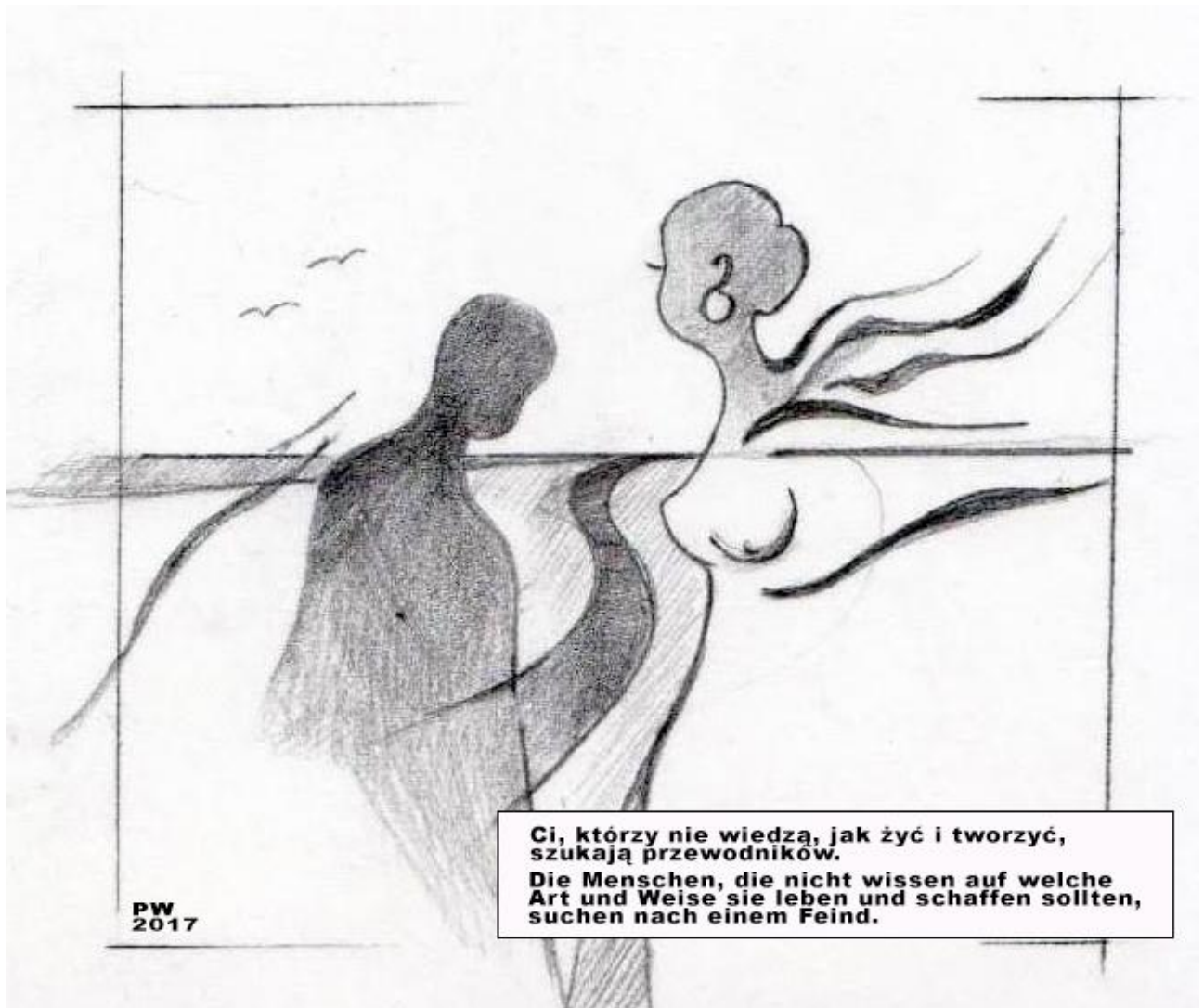
Den Preis des Weggehens kennt nur der,
der zurückkehrt.

■

Kto traci pamięć, przestaje żyć.

Wer das Gedächtnis verliert,
hört auf zu leben.

Aforyzm Aresa Chadzinikola

Jolanta Ciecharowska

■

Wiedza

Już wiem – życie to taki cienki brudnopis.

Kenntnis

Ich weiss schon. Das Leben ist eine dünne Kladde.

■

Człowiek

Czekałam na przyjście człowieka, gdy wreszcie przyszedł,
pomyliłam go z jego cieniem.

Mensch

Ich wartete auf die Ankunft des Mannes. Als er endlich
gekommen ist, habe ich ihn mit seinem Schatten verwechselt.

■

Z klasą

Przychodzimy na świat w obecności świadków,
odchodzimy po angielsku.

Mit Klasse

Wir kommen in der Gegenwart von Zeugen zur Welt,
aber heim gehen wir unbemerkt.

■

Komoda

Życie jest jak komoda, im starsza,
tym cenniejsza jej zawartość.

Die Kommode

Das Leben ist wie eine Kommode.
Je älter sie ist, desto
Wertvoller ist ihr Inneres.

■

Dowód życia

Nie wiem czy kiedykolwiek zdobędę dowód na to, że żyję...

Ein Beweis des Lebens

Ich weiss nicht, ob ich irgendwann einen Beweis bekomme, dass ich lebe.

Nguyen Chi Thuat

■
Patrzę zmęczonymi oczami
jak toczysz torbę na kółkach
Widzę w tobie dziewczynę z dawnych lat.

Ich schaue mit müden Augen
wie du eine Tasche auf Rädern ziehst.
Ich sehe in dir ein Mädchen aus alten Zeiten.

.

■
Ile mu wystarczy, sam człowiek wie.

Der Mann selbst weiß es, wie viel für ihn genug ist.

■
Zrodzony został po to,
aby tak pięknie słuchać ludzi.

Er wurde deshalb geboren,
um Menschen aufmerksam zuzuhören.

■
Ileż to razy udane życie zaczyna się
od nieudanych prób.

Wie oft beginnt erfolgreiches
Leben mit erfolglosen Versuchen

.

■
Patrzę na jednych i drugich
ma rację Niemen:

Dziwny jest ten świat
Ich sehe diese und jene Menschen.
Herr Niemen hat Recht:
Die Welt ist seltsam.

Irena Czech

Krzyk mody zagłusza rozum.

Das Modegeschrei stört die Vernunft.

■

Człowiek na zawsze pozostaje dzieckiem
– wszystkiego ciekawy,
lubi się bawić.

Der Mensch ist immer ein Kind. Er betrachtet
– alles neugierig
und spielt gern.

■

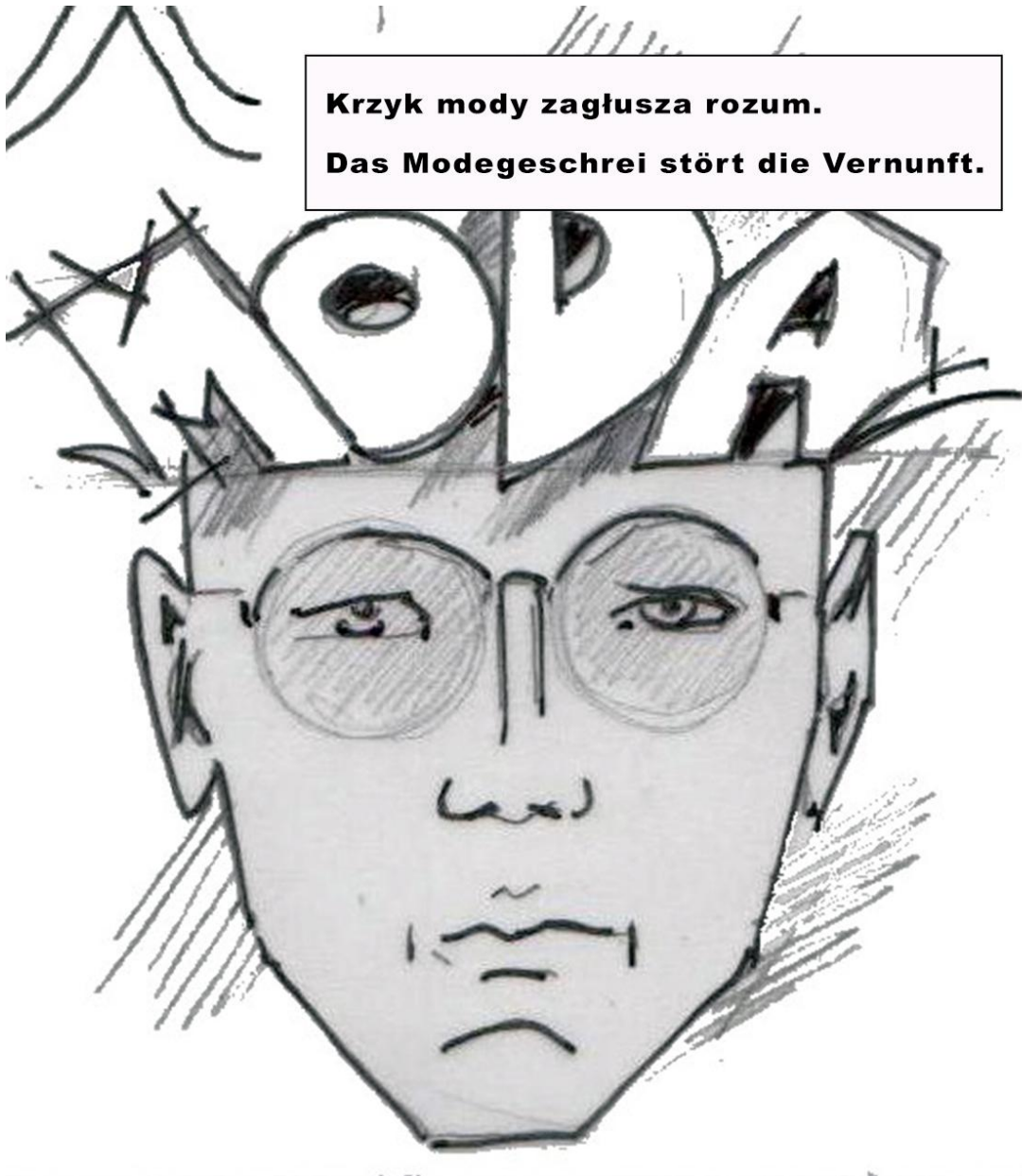
Historia jest pisana atramentem, łzami, potem i krwią.

Die Geschichte ist mit Tinte, Tränen,
Blut und Mühe geschrieben.

Krzyk mody zagłusza rozum.

Das Modeschrei stört die Vernunft.

Aforyzm Ireny Czech

Zygmunt Dekiert

Wiersz bez czytelnika,
to poeta bez wiersza.

Das Gedicht ohne Leser
ist wie ein Dichter ohne Gedicht.

■

Czas żałowania słów,
gdy gniew spłonie.

Die Zeit der Trauer für die Worte,
wenn die Wut verbrennt.

■

Szczęście na skrzydłach wiatru - odfrunęło.
Nieszczęście - boso przydreptało, pod wiatr.

Auf den Flügeln des Windes ist das Glück dahingeflogen.
Das Unglück ist gegen den Wind barfuß getrippelt.

■

Dla jednej chwili szczęścia,
przepadł pod nieszczęść lawiną.

Für einen Augenblick des Glücks
ging er unter der Lawine des Unglücks verloren.

■

Kochał wschodem i zachodem.
Południem i północą – też.

Er liebte beim Aufgang und beim Untergang der Sonne.
Am Mittag und mitternachts auch.

Roža Domaščina

Kiedy zaczynają rozmawiać o renaturyzacji,
oznacza – wykonali już całą pracę.

Wenn du dich langweilst, schlägst du die Zeit tot. Wenn du dich
auf einer Party vergnügst, schlägt die Zeit sich selbst tot.

■

Wcześniej, gdy nie miałam doświadczenia – mój dzień –
kończył się często w nocy, dzisiaj mam więcej doświadczenia,
mój dzień często kończy się w południe.

Früher hatte ich wenig Erfahrung und mein Tag endete oft
nachts, heute habe ich viel Erfahrung und mein Tag endet oft
mittags.

■

W jakim języku powinnam pisać? Zgodnie z naturą,
w swoim.

In welcher Sprache sollte ich schreiben? Der Natur nach
in meiner.

Łucja Dudzińska

■

Życie to gra, w której często oszukujemy siebie, aby nie przegrać.

Das Leben ist ein Spiel, in dem wir uns selbst betrügen,
um nicht zu verspielen.

■

Myśl! A zawsze coś wymyślisz.

Denke! Du erfindest immer etwas.

■

Wypalając się – świecisz innym.

Wenn du dich ausbrennst, gibst du anderen Menschen
das Licht.

■

Żyje się nie dla siebie, a dla ludzi.

I można to w różny sposób zinterpretować.

Man lebt nicht für sich selbst, sondern für Menschen.
Man kann es auf verschiedene Art und Weise interpretieren.

■

Gdy się nudzisz – zabijasz czas, gdy balujesz
– czas zabija się sam.

Wenn langweilst du dich, schlägst du die Zeit tot. Wenn du dich auf einer
Party vergnügst, die Zeit schlägst sich selbst tot.

Maria Duszka

■
drzewa
– to co pozostało nam z raju

---

bäume
– das was uns blieb vom paradies

Galeria Świat

płatki śniegu
liście drzew
żaden się nie powtórzy
– Bóg jest perfekcyjnym artystą

Galerie Welt

schneeflocken
baumblätter
– keins wie das andere
Gott ist ein perfekter künstler

■
czasem zazdroszczę
psu którego głaszczesz

---

manchmal beneide ich
den hund
den du streichelst

■
powiesiłam w mojej szafie
twoją marynarkę
wszystkie moje ubrania
chcą być blisko niej

---

ich hängte in den schrank
deinen sakko
alle meine kleider
wollen ihm nahe sein

Benedikt Dyrlich

W katedrze podczas nabożeństwa. W cieniu,
w końcu pogłaskaliśmy nasze ręce.

In der Kathedrale während einer Andacht.
Im Schatten, streichelten uns endlich mit Händen.

■

Na skraju godziny kwiaty pod palmami.

Am Rand Stundenblumen unter Palmen.

■

Przesuń więcej, niż jeden ścieg.

Versetzen mehr als einen Stich.

■

Wiatr wpycha piasek do skrzyni biegów.

Mit Windburschen bläst Sand ins Getriebe.

■

Zamaskowane duchy. W istocie pasje, śnieg z ubiegłego
roku i kaprys w różnych modyfikacjach.

Getarnte Geister. Ihrem Wesen nach Leidenschaften.
Schnee vom vorigen Jahr und Launen
in verschiedenen Abwandlungen.

■

PRZEDSTAWIENIE W ELBUFERIE

(...)Zeszliśmy do rzeki.

Granitowe schody odzwierciedlały gwiazdy,
znaki nieba były wypełnione w ciemnej wodzie,
którą byłeś gotowy mnie ochrzcić (...)

BEKEHRUNG AM ELBUFER:

(...)Zum Fluss stiegen wir hinab

Die Treppen aus Granit spiegelten die Sterne,
Als Himmelszeichen waren aber abgesoffen

Im dunklen Wasser, mit dem du bereit warst Mich zu taufen(...)

Elke Erb

Poczucie przestrzeni

Przez 12 lat siedzieliśmy razem w klasie, a potem w salach wykładowych i seminaryjnych, następnie w pokojach służbowych. Tylko w domu każdy może postępować tak, jak chce.

Raumgefühl

Wir haben 12 Jahre in Klassenzimmern gesessen, dann: in Vorlesungs- und Seminarräumen, dann Diensträumen. Zu Hause kann sich das ja jeder machen, wie er will.

■

Osiół myli siebie ze swoim bagażem.

Der Esel verwechselt sich mit seiner Last.

■

Potwornie dziś zimno, zapędziłoby się kozy do stajni, gdyby na zewnątrz była chociaż jedna.

Saukalt heute, man nähme die Ziege zurück in den Stall, hätte man eine draußen.

■

Zaskakujące – na drzewie fasola zamiast śliwek (w jęz. polskim: gruszki na wierzbie).

Enttäuschend am Pflaumenbaum Bohnen statt Pflaumen.

■

Wypaczony obraz: on wcale by nie poszedł, gdyby wiedział, że tam już był.

Vexierbild: er ginge wohl nicht, nähme er nicht an, er sei schon da.

Jerzy Fryckowski

Od kiedy nie patrzę na ciebie, moje oczy przestały się podobać kobietom.

Seit wann ich dich nicht anschaue, haben meine Augen aufgehört, Frauen zu gefallen.

■

Kochać to znaczy czekać kilka autobusów wcześniej.

Wenn jemand liebt, bedeutet es, auf mehrere Busse eher warten.

■

Ile może być niebieskiego na cmentarzu, nie wiedzą nawet kamieniarze.

Wie viel Blau auf dem Friedhof sein kann, wissen selbst Steinmetze nicht.

■

Twój zapach jest tylko po to, aby mnie budzić.

Dein Geruch ist nur um mich zu wecken.

■

Każdy samotny człowiek ma prawo do odczuwania bólu.

Jeder einsame Mensch hat das Recht, Schmerzen zu empfinden.

■

Rozstanie na odległość szalika to nasza zimowa specjalność.

Die Trennung auf Schalweite ist unsere Winterspezialität.

Zofia Grbowska-Andrijew

Kwadrat

Pustka zamknięta w kreski
biała przestrzeń szaleństwa
samotność gra w cztery kąty

Das Quadrat

Zwischen Strichen geschlossene Leere
Weißer Raum des Wahnsinns
Einsamkeit spielt vier Ecken

Koło

W kółko śniadanie obiad kolacja
w kółko dzień w noc noc w dzień
w koło Słońca w koło Macieju

na bieżni życia
nasz bieg zatacza krąg
od dzieciństwa do zdziecinnienia

Teufelkreis

Immer und immer Frühstück, Mittagessen, Abendbrot
Tag und Nacht, Nacht und Tag
um die Sonne herum – wieder und wieder

auf der Laufbahn des Lebens
schließt der Kreis unseren Lauf ein
von der Kindheit bis zum kindischen Alter

Peter Gehrish

Czym jest to, co akceptujemy

Czyżby czas upływał?
Bo nic nie pozostaje,
jeśli komórki dzielą się w kariokinezie,
a w obiegu znajdują potwierdzenie
gwiazdy i fale elektromagnetyczne.

Was ist es das uns zur annahme bringt

Die Zeit laufe ab?
Denn nichts bleibt zurück
Wenn Zellen sich teilen durch Karyokinese
Und im Umschweif finden Bestätigung
Sterne und elektromagnetische Wellen

Oleksander Gordon

Szukaj ostatniego dnia życia,
bo od niego zaczyna się nieśmiertelność.

Шукай останній день життя.
Бо з нього Починається безсмертя.

■

Mój testament

Dzieciom zapisuję pamięć.
Przyjaciołom zapisuję przyjaźń.
Ukochanej zapisuję miłość.
Niebu zapisuję marzenia.
Ludziom zapisuję wiersze.
A ciało – ziemi.

Co prawda jestem pewny
tylko jednego:
jedynie ziemia
rzetelnie wykona
mój testament.

Tłumaczyła Nadija STREM

Мій заповіт

Дітям заповідаю пам'ять.
Друзям заповідаю дружбу.
Коханій заповідаю кохання.
Небу заповідаю мрії.
Людям заповідаю вірші.
А тіло – землі.

Щоправда, впевнений
тільки в одному:
лише земля
ретельно виконає
мій заповіт.

Jerzy Grupiński

Ptaki

I znów
pod połą marynarki
wynoszę trzepoczącego gołębia
To moje
czy twoje serce?
Kwiaty z nocy

Vögel

Und wieder
unter meinem Jackettsaum
trage ich eine flatternde Taube.
Es ist mein
oder dein Herz?
Blumen von der Nacht

■

Zgnieciony

wdeptany w śnieg bukiet róż
i krople krwi

Zachłannie wącham
ostre powietrze poranka
Tak pachnie miłość?

Zerknautschter
in den Schnee hineingetretener Blumenstrauß
und die Bluttropfen-Spur.

Unersättlich schnuppere ich
scharfte Morgenluft.
So riecht die Liebe?

Jazep Januskiewicz

Naukowcy, nie stawajcie się urzędnikami!

Навукоўцы, ніколі не становіцеся бюракратамі!

■

Zanim poszukasz za morzem, poszukaj u siebie w zanadrzu.

Чым шукаць за морам, пашукай у сябе за пазухай.

■

Ile byś kartek nie podał – odkrycie przychodzi samo.

Як проста бывае сапраўднае адкрыццё набягае.

■

Nie zawsze mistrzem ten, kto się chwali.

Не заўсёды той майстра, што хваліцца.

■

Uważaj, aby całe życie nie przeminęło w bałaganie.

Глядзі, каб у бязладдзі, не прайшло ўсё жыццё.

Viktor Kalinke

Stałą rzeczą jest jej nieprzewidywalność.

Das Beständige an ihr ist ihre Unberechenbarkeit.

■

Język zaczyna się od rozumienia.
Dziecko rozumie zanim zacznie mówić.

Die Sprache beginnt mit dem Verstehen.
Das Kind versteht, bevor es spricht.

■

Być otwartym dla nieprzystępnych.

Offen bleiben für Zugeknöpfte.

■

Upór: przeciwieństwo egoizmu.

Eigensinn: das Gegenteil von Egoismus.

■

Jasnowidzący widzą w ciemnościach.

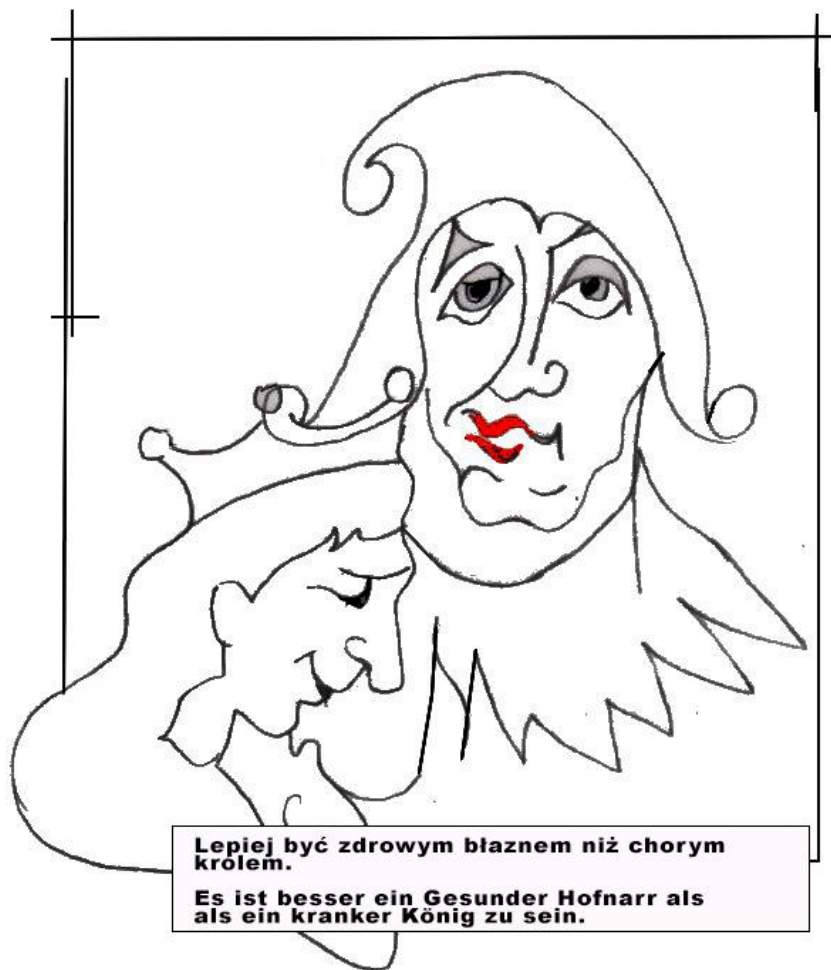
Hellseher sind dunkle Gestalten.

■

Kto zachowuje zimną krew, temu nie jest zbyt ciepło.

Wer einen kühlen Kopf bewahrt, dem kann es nicht heiß genug werden.

Aforyzm Lecha Konopińskiego

Lech Konopiński

Lepiej być zdrowym błaznem niż chorym królem.

Es ist besser ein Gesunder Hofnarr als ein kranker König zu sein.

■

Aforyści – poławiacze pereł w oceanie słów.

Aphoristiker sind wie Perlenfischer im Meer der Wörter.

■

Kto lepszy, ten pierwszy!

Wer der Beste, der der Erste ist!

■

Postawił na przegranych – I wygrał!

Er setzte auf die Verlorenen und gewann.

■

Chore umysły nie nawidzą zdrowego rozsądku.

Die Geisteskranken hassen den gesunden.

■

Im więcej wiedzy, tym więcej pokory.

Je mehr Wissen, desto mehr Demut.

Dieter Krause

Niebezpieczną rzeczą w sztuce jest nieprzewidywalna,
nieokiełznana energia.

Das Gefährliche an der Kunst ist die ahnungslose
Unberechenbarkeit ihrer Energie.

■

Wspomnienie jest wartością, która się nie starzeje, ale za
każdym razem – ma nową postać.

Die Erinnerung ist ein Wert, der nicht altert und sich nach
jedem Erinnern neu gestaltet.

■

Obecnie wyrazy obcego pochodzenia nie są obce,
są one tylko rzadko używanymi słowami.

Heutzutage sind Fremdwörter nicht fremd,
es sind nur Worte, die wenig genutzt werden.

Tomasz Kruczek

Miarą upadku poezji, jest wyższość poety nad jego wierszem.

Ein Maß des Verfalls der Poesie ist das Triumphieren des Dichters über sein Gedicht.

■

Zabawa Europy w cywilizację – to impreza,
która ostatnio wymyka się spod kontroli.

Europas Zivilisationspiel ist ein Ereignis,
das in letzter Zeit der Kontrolle entgeht.

■

I jak tu przekazać potomnym prawdę ważną nadzwyczaj,
jeśli wszyscy wokół przekazują prawdy nadzwyczaj ważne?

Und wie man den Nachkommen eine sehr wichtige Tatsache vermitteln soll, wenn alle Menschen in der Nähe nur die wichtigen Tatsachen vermitteln.

■

Jeśli chodzi o karierę zawodową, to najchętniej zostałbym
małym chłopcem bujającym się na huśtawce.

Wenn es um berufliche Karriere geht, würde ich am liebsten ein kleiner Junge sein, der auf einer Schaukel schwingt.

■

Internet jest najdoskonalszym więzieniem, jakie wymyślił człowiek.

Das Internet ist das vollkommenste Gefängnis, das ein Mensch erfunden hat.

Edyta Kulczak

Impresja

Nie musisz patrzeć wysoko, by zrozumieć trwanie
– tam razi słońce.

Der Eindruck

Du musst nicht hoch schauen, um die Existenz zu verstehen.
Dort blendet die Sonne.

■

Kram z drogimi bajkami.

Łapy precz od myślicieli – kategorie nazwane istnieją
niezależnie, jakie by nie były.

Der Kramladen mit Märchen

Pfoten weg von Denkern! Die genannten Kategorien existieren
unabhängig, egal auf welche Art und Weise sie bestehen.

■

Do każdego świata dopisano jakąś bajkę obok – by można
było wytrzymać.

Über jeder Welt hat man ein Märchen geschrieben. Um sie
ertragen zu können.

■

Każda droga biegnie w obie strony jednocześnie – najpewniejsze
spotkanie tych, co poszli w przeciwnym kierunku.

Jeder Weg führt in zwei Richtungen. Am wichtigste ist die
Begegnung mit Menschen, die in entgegengesetzten Richtungen
gingen.

■

Dziewczynka z zapawkami w pozostawionym liście napisała –
przez chłód nie od święta.

Das Mädchen mit den Streichhölzern hat in einem zurück-
gelassenen Brief geschrieben – wegen der Kälte, nicht aus
Anlass des Feiertages.

Lech Lament

Nie dyskutuj nigdy o dnie morza,
widząc tylko fale na powierzchni.

Wenn du nur Wellen auf einer Meersoberfläche siehst,
diskutiere niemals über einen Meeresboden.

■

Mrówka, jeśli wejdzie na drzewo,
też patrzy na słonia z góry.

Eine Ameise, wenn sie einen Baum hinaufsteigt,
sieht auch auf den Elefanten herab.

■

Nie da się iść przez życie wielkimi słowami,
ale wielkie słowa mogą nas czegoś nauczyć.

Man kann nicht durch das Leben mit großen Wörtern gehen,
aber die große Wörter können uns etwas beibringen.

PW
2017

Nie dyskutuj nigdy o dnie morza widząc tylko fale na powierzchni.
Wenn du nur Wellen auf einer Meersoberfläche siehst, diskutiere niemals über einen Meeresboden.

Aforyzm Lecha Lamenta

Stanisław Machowiak

■

I było światło

jeszcze wczoraj
nie było za późno
jeszcze wczoraj
miałem chleb
i było światło
jeszcze wczoraj

Und war licht

noch gestern
war es nicht zu spät
noch gestern
hatte ich Brot
und war Licht
noch gestern

■

Szedłem za Tobą Panie
zgięty pod własnym krzyżem
obok człowieka z Cyreny (...)

Ich ging zusammen mit Dir, o Herr,
unter einem eigenen Kreuz gebeugt,
neben einem Menschen aus Kyrene (...).

■

Jestem sam na szczycie góry. (...)

Ich bin allein oben auf dem Berg. (...)

■

Tylko nikt mnie nie ocali
z czarnej doliny oka.

Nur aus dem Auge des schwarzen Tales
niemand wird mich retten.

Ada Jadwiga Matysiak

Stara miłość nie rdzewieje, ale rdza odbiera urodę.

Alte Liebe rostet nicht. Rost raubt die Anmut.

■

Wal prosto z mostu zamiast owijać w bawełnę.

Statt etwas durch die Blume zu sagen, nehme besser kein Blatt vor den Mund.

■

Gdy ktoś chodzi spać z kurami nie musi nastawiać budzika.
Obudzi go pianie kuguta.

Wenn jemand mit den Hühnern ins Bett geht, braucht er nicht den Wecker zu stellen. Ihn weckt ein Hahnenschrei.

■

Zapamiętaj raz na zawsze – nikt nie jest rodzyńkiem na świecie.
Rodzynki przestały być luksusem. Kupuje się je na wagę.

Schreibe dir hinter die Ohren, dass niemand Hahn im Korbe der Welt ist. Die Hähne sind schon kein Luxus. Man kauft sie nach Gewicht.

■

Niespodzianki... nie zawsze są miłe.

Überraschungen machen manchmal Freude.

Zbigniew Milewski

■
Nie są usprawiedliwieniem,
błędy młodości.

Die Jugendfehler sind,
keine Rechtfertigung.

■
Wiersz współczesny musi żyć z poetą dzisiaj.

Das Gedicht der Gegenwart soll zusammen mit dem Dichter
heute leben.

■
Nie wierzę tezie, że choroba psychiczna jest dowodem geniuszu.

Ich glaube nicht an die These, dass die Geisteskrankheit ein Beweis
des Genies ist.

■
Pytasz o sens życia? Zobacz: co rok wiosna.

Fragst du nach dem Sinn des Lebens? Schau mal, jedes Jahr ist Frühling.

■
Anioł na ziemi czuje się skazany na niebo.

Ein Engel auf der Erde fühlt sich zum Himmel verurteilt.

Maria Mistriotti

Jestem ze światła, więc nie boję się mroku...

Μου αρέσει το Φως ,αγαπώ το Φως ,αλλά δεν Φοβάμαι το σκοτάδι...

■

Najwyższą wartością – wolność i prawda.

Σπουδαίες αξίες για εμένα είναι η Ελευθερία και η αλήθεια...

■

Najważniejszy jest ogień i pasja.

Πάνω από όλα ,σημασία έχουν η Φωτιά και το Πάθος...

■

Ogień rodzi pasję, a pasja wznieca ogień...

Η Φωτιά γεννάει το Πάθος και το Πάθος δυναμώνει την Φωτιά...

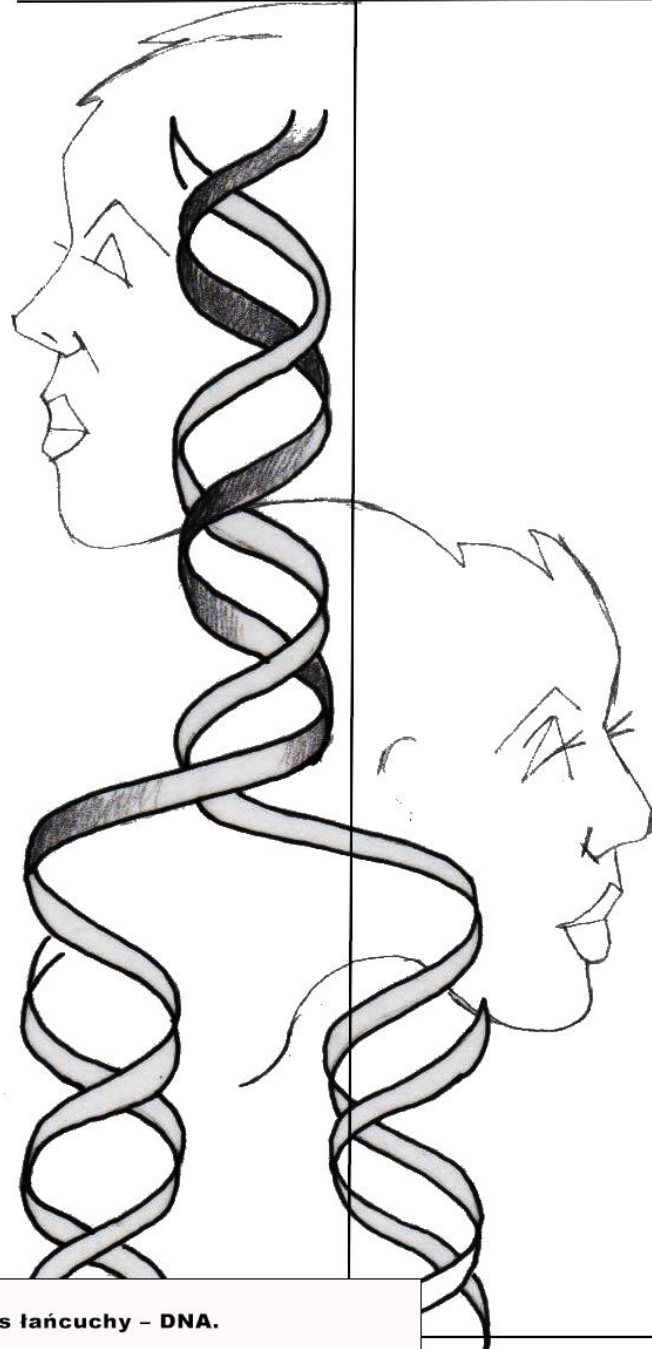
■

Wierzę, że jedna mocna chwila jest jak tysiąc lat...

Πιστεύω ότι μια δυνατή στιγμή είναι σαν χίλια χρόνια ...

Μαρία Μιστριώτη/ tłum. A.Ch.

Łączą nas łańcuchy - DNA.

Wir sind durch die DNA-Ketten verbunden.

Aforyzm Lecha Nawrockiego

Lech Nawrocki

■

Nie stój w cieniu własnego ja.

Steh nicht im Schatten deiner selbst.

■

Łączą nas łańcuchy – DNA.

Wir sind durch die DNA-Ketten verbunden.

■

Ten ma ojczyznę,
kto jest jej częścią.

Der Mensch hat seine Heimat,
welche ein kleiner Teil seiner Heimat ist.

PW
2017

**Nie stój w cieniu własnego ja.
Steh nicht im Schatten deiner selbst.**

Aforyzm Lecha Nawrockiego

Dorota Nowak

Nie ma mnie po twojej stronie ekranu

Ich bin nicht da auf deiner Seite des Bildschirms

■

Czułość –
tylko ona błaga o trwanie chwili

---

die Zuneigung –
nur sie fleht um das Verweilen eines Moments.

■

Nie umrę
to życie mnie trzyma

Ich sterbe nicht.
Das Leben hält mich fest.

■

Uwolnione psy gryzą na oślep
Freigelassene Hunde beißen blindlings.

■

Życ jeden dzień dłużej
żyć dla wypełnienia obrazu

Einen Tag länger leben
Leben, um das Bild auszufüllen

■

Można by żyć między jednym a drugim bólem

Leben könnte man zwischen dem einen
und dem anderen Schmerz

■

Powiedział
że morze pochłonie wszystko

Er sagte
dass das Meer alles verschluckt

Ryszard Podlewski

Motyl to dusza kwiatu.

Der Schmetterling ist eine Seele der Blume.

■

Zdarza się, że czyjaś pięta achillesową jest głowa.

Manchmal kommt es vor, dass die Achillesferse der Kopf ist.

■

Czarę goryczy może przepełnić także kropla miodu.

Honigtropfen können auch das Fass zum Überlaufen bringen.

■

Niezgoda także buduje. Mury między ludźmi.

Die Zwietracht errichtet auch etwas. Sie errichtet Mauern gegen Menschen.

PW
2017

**Motyl to dusza kwiatu.
Der Schmetterling ist eine Seele der Blume.**

Aforyzm Ryszarda Podlewskiego

Lam Quang My

Rano wychodzimy w tylu kierunkach
wieczorem wszyscy wracamy do domu.
Czy kiedyś zapytamy siebie,
gdzie jesteście tej nocy?

Am Morgen gehen wir in viele Richtungen.
Am Abend kommen wir nach Hause zurück.
Werden wir uns jemals fragen,
wo wir heute Nacht bleiben?

Radość zaświeciła uśmiechem
A smutek wypłacze się oczami

Die Freude hat er mit einem Lächeln hervorgerufen
und die Wehmut entfernt sich mit dem Blick von selbst.

Radość bez zaproszenia – przyjdzie
a smutek sierotą kuśtyka

Die Freude kommt ohne Einladung
und die Wehmut humpelt wie eine verlorene Seele.

Michał Sidorzewski

■

Nasza ścieżka wybrukowana ostrym kamieniem,
Stromo zanurza się w górach...

Путівець наш вимощений гострим камінням
і стрімко пірнає в гори...

■

Bez troski niepokój, głupia modlitwa,
rzecz dla ciała, prawda dla umysłu.

даремне перейматися тривогою, даремне молитися;
ось річ для тіла, ось істина для розуму...

■

Chcesz zobaczyć jak lecą ptaki.
Chcesz usłyszeć jak trawa rośnie.
Już po tobie... czy też dla ciebie?

ти хочеш бачить, як злітають птиці,
ти хочеш чути, як росте трава,
вже після тебе, по тобі?...

■

Ciało się nasyci, duch nigdy.

тіло насититься, дух – ніколи.

■

(...) wszak droga jest cielesna, stała się popiołem.

(...) бо шлях тілесний попелом стає в ту мить,
котра вже відбулася.

Marek Słomiak

Serce

– twój powszedni sprawdzian prawdy

Das Herz ist deine tägliche Prüfung
der Wahrheit

■

Posłuchaj płonących skrzydeł słów
ognia dotyku dziś nie doświadczysz

Höre die brennenden Flügel der Worte.
Du wirst das Feuer heute nicht erleben.

■

O świętości

nie ten jest święty
który o świętości mówi
lecz ten
który świętość czyni

Die Heiligkeit

Nicht dieser Mensch ist heilig
der über Heiligkeit viel spricht
sondern dieser,
der heilige Taten tut

Świętość nie potrzebuje pomników
granitów – ani marmurów zbytku

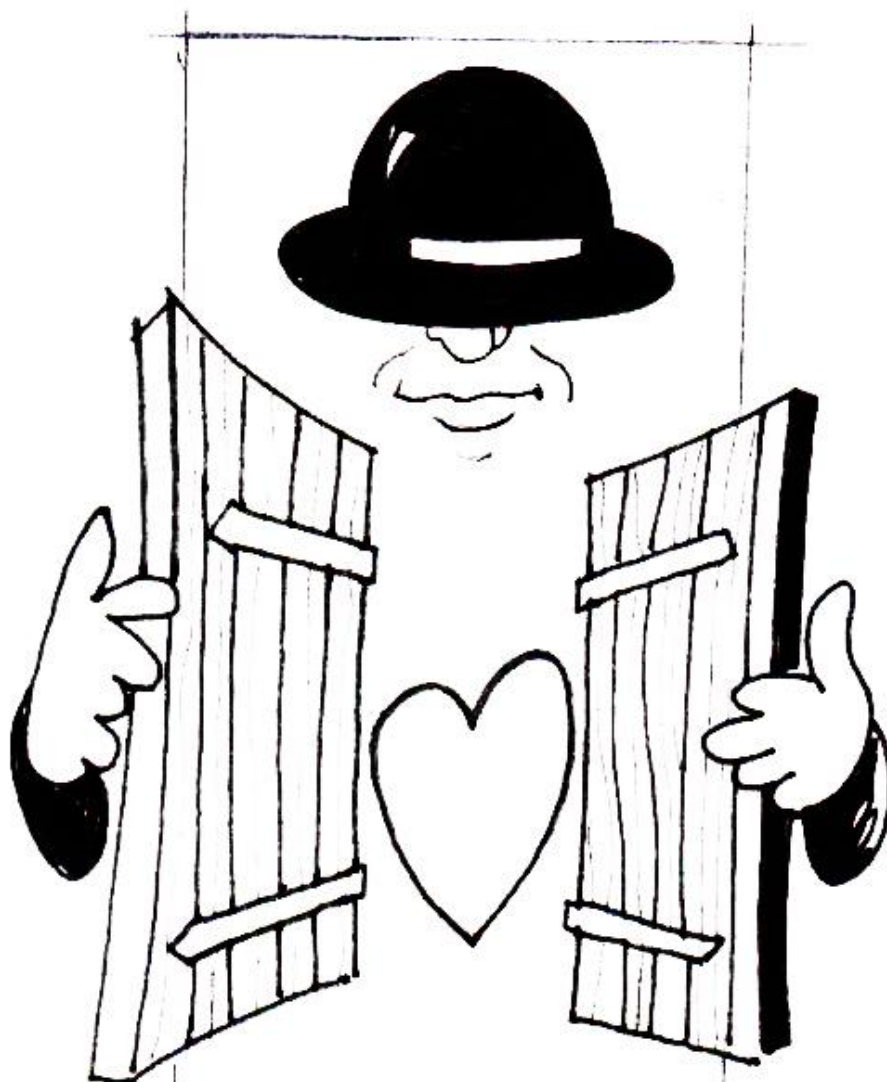
Heiligkeit braucht keine Denkmäler
des Marmor – oder Granitluxus

Powróćmy z długich samotnych podróży
owocnych obrad nad sobą

Kehren wir von langen einsamen Reisen und
fruchtbaren Debatten über sich selbst zurück

PW
2017

**Wszystko może się zdarzyć, jeśli tylko
otworzysz na oścież drzwi twojego serca.
Alles kann geschehen, wenn du nur die Tür
sperrangelweit öffnest.**

Aforyzm Józefa Jana Swędrowskiego

Józef Jan Swędrowski

Kto widział ślady stóp na wodzie?

Wer hat Fußstapfen im Wasser gesehen?

■

Wszystko może się zdarzyć, jeśli tylko otworzysz na oścież
drzwi twojego serca.

Alles kann geschehen, wenn du nur die Tür sperrangelweit
öffnest.

■

Tęsknota za drugim człowiekiem jest źródłem,
gdzie początek ma tęcza.

Die Sehnsucht nach einem anderen Menschen hat ihre Quelle
da, wo ein Regenbogen seinen Anfang hat.

Andrzej Szmaj

■

***

Siedem białych łabędzi
Między białym niebem
A białym jeziorem
Na tle białej góry
W biały dzień

Tu nie trzeba wybielać.

***

Sieben weiße Schwäne
Zwischen weißem Himmel
Und weißem See
Im Vergleich mit weißem Berg
Am hellichten Tag

Hier muss man nicht bleichen

Nina Szmyt

■

Spojrzenia do lustra coraz bardziej ranią.

In den Spiegel geworfene Blicke verletzen, von Tag zu Tag,
immer mehr.

■

Wiem, dni biegną szybko, bo już stromo.

Ich weiss, dass die Tage schnell laufen, weil es schon steil ist.

■

Jest gdzieś kres cierpienia na tym świecie
wyliczony w centymetrach i milach.

Es gibt ein Ende des Leidens in dieser Welt
in Zentimetern und Meilen bestimmt.

■

Jest i koniec miłości na tej ziemi
zapisany w momentach i chwilach

Es gibt auch das Ende der Liebe auf dieser Erde,
das in Momenten und Augenblicken angesammelt ist.

■

Jest i czas spokoju, pogodzenia, cel wędrówki
dla zmęczonych nóg, odpoczynek wieczny po cierpieniach,
miejsce spotkań wszystkich ludzkich dróg.

Es gibt die Zeit des Friedens und der Versöhnung.
Für müde Beine ist der Zweck die Wanderung.
Es gibt Ruhe für immer nach dem Leiden und
einen Treffpunkt für alle menschlichen Wege.

■

Jestem wciąż tą samą dziewczyną z białym warkoczem
przebrana za starszą panią.

Ich bin immer dasselbe Mädchen mit einem weißen Zopf,
die als eine alte Dame verkleidet ist.

Stanisław Szponder

Boże, daj wyobraźnię tym, którzy zakładają,
że przeżyją wojnę nuklearną.

Gott, gib die Vorstellungskraft diesen Menschen,
die annehmen, dass sie den Nuklearkrieg überleben.

■

Jakże często serdeczne słowo lekarza – więcej znaczy
niż sążnista recepta.

Sehr oft bedeutet ein herzliches Wort des Arztes mehr
als ein ellenlanges Rezept.

■

Mówiąc o kimś źle – zachęcasz,
aby i o tobie mówiono podobnie.

Wenn du schlecht über jemandem sprichst,
ermunterst du ihn, ähnlich über dich zu reden.

■

Narzekamy na samotność, a szukamy jej, bo nie rozumiemy
i nie znamy siebie.

Wir klagen über unsere Einsamkeit und gleichzeitig suchen wir sie,
weil wir uns selbst nicht verstehen und kennen.

■

Zbyttnia pewność siebie często maskuje niewiedzę.

Oft wird die übermäßige Selbstsicherheit von Ignoranz verborgen.

■

Najtrudniejszą pracą jest praca nad sobą.

Die schwierigste Aufgabe ist, an sich selbst zu arbeiten.

Jolanta Szwarc

Ja i życie.

Nie wiadomo, kto kogo się trzyma.

Ich und das Leben.

Man weiss nicht, wer wen in den Armen hält.

■

Rozkłady kolejnych dni pospiesznym rytmem
dążą donikąd.

Die Pläne der nächsten Tage gehen im heftigen Rhythmus
nirgendwohin.

■

Natura strachu – dusi bo musi.

Die Natur der Angst – die Angst verschlägt den Atem,
weil sie muss es machen.

■

Zderzenie z terażniejszością zawsze denerwuje.

Die Kollision mit der Gegenwart ärgert immer.

■

Starość nie ma wpływu na to, co robiła w młodości.

Das Alter hat keinen Einfluss darauf, was sie in ihrer
Jugend getan hat.

Stanisław Szwarc

Na zdrowy rozum
dobry ptak kala tylko cudze gniazda.

Nach gesundem Menschenverstand beschmutzt
ein guter Vogel nur ein fremdes Nest.

■

Twórcy horrorów są jak Bóg.
Tworzą potwory na obraz i podobieństwo...
człowieka.

Die Schöpfer des Grauens sind wie der Gott.
Sie schaffen Ungeheuer nach dem Bild und Gleichnis
– nach dem Menschenbild

■

Gdy znajdziesz się pod wozem
skorzystaj z okazji do naprawy.

Wenn du unter das Auto fällst,
Nutze die Gelegenheit zur Reparatur.

■

Powoli dochodź do prawdy – zbyt łatwo się z nią minąć.

Komme langsam zur Wahrheit – sonst kannst du der Wahrheit
nicht entsprechen

■

Z biegiem lat uśmiejemy się coraz szerzej,
choć nie przybywa nam humoru, raczej ubywa.

Im Laufe der Jahre lächeln wir immer mehr,
obwohl wir nicht viel, sondern immer weniger Humor haben.

Andrzej Tchórzewski

Każdy dogmatyzm powoli otwiera Wrota Piekieł.

Jeder Dogmatismus öffnet langsam das Tor zur Hölle.

■

Zdrada w polityce jest czymś tak normalnym
jak przysięga małżeńska.

In Politik ist der Betrug ist so normal
wie ein Ehegelöbnis.

■

Moda nie jest tylko dla młodych,
ale głównie dla rozsądnych.

Mode ist nicht nur für junge Leute,
sondern vor allem für vernünftige.

■

Naturalnie, to nie jest nasz świat,
ale i nie ich.

Tatsächlich, das ist nicht unsere Welt,
aber auch nicht ihre.

■

Coraz częściej wrastamy w rzeczy, obrastając nimi.

Immer häufiger wurzeln wir ein in die Sachen,
um mit ihnen um uns herumzuwuchern.

■

Ilość dobrze odczytanych znaków
– zależy tylko od nas.

Die Anzahl der gut interpretierten Zeichen
– hängt nur von uns selber ab.

Vital Voranau

Widokówka z hotelowego pokoju

Pierwszy raz w życiu czuję prawdziwą przyjemność samotności - powiedziała kobieta i zapłakała.

Eine Ansichtskarte aus dem Hotelzimmer

Das erste Mal im Leben fühle ich in der Einsamkeit ein wahres Vergnügen– sagte eine Frau und weinte.

■

Opętana

Zrozumiała, że jej wiersze to gnioty, dopiero wówczas, gdy nie zostały dostrzeżone nawet na konkursie poezji dziecięcej, gdzie wysłała je podpisując imieniem swojego syna.

Eine Besessene

Sie hat verstanden, dass ihre Gedichte nur wie Pickel sind, als sie auch nicht beim Wettbewerb der Poesie für Kinder wahrgenommen wurden, hat sie begriffen, dass ihre Poesie wertlos ist, sie hatte sie unter dem Namen ihres Sohnes geschickt.

■

Reżim bezwizowy

Bar był otwarty z zewnątrz i zamknięty wewnątrz, przynajmniej tak było napisane na szyldzie.

Das visumfreie Regime

Die Bar war von außen geöffnet und von innen geschlossen.
So nämlich stand es auf dem Schild geschrieben.

Marek Wawrzkiwicz

Tęsknota jest prawdziwa – kiedy się nie spełnia

Die Sehnsucht ist wahr – nur wenn sie sich nicht verwirklicht

■

(...) Nie mam prawa pisać tego wiersza
I nie mam prawa do innych praw
Ale poza tym cieszę się wolnością

(...) Ich habe kein Recht das Gedicht zu schreiben
Und ich habe kein Recht zu anderen Rechten
Außerdem freue ich mich über die Freiheit

■

Jest i nie ma

Wszystko jest i wszystkiego nie ma –
Powiedział starożytny mędrzec ze Wschodu.
Ale: Ubywa tego, co jest,
Przybywa tego, czego nie ma.
Więcej minionego,
Coraz krótsza terażniejszość,
Horyzont zaprzecza własnej naturze –
Można go dotknąć ręką.

Es ist und es ist nicht

Es ist alles und das alles ist nicht,
Sagte der Weise aus dem Osten.
Verschwindet aber das, was ist.
Vermehrt sich das, was nicht ist.
Mehr Vergangenheit,
Immer kürzere Gegenwart,
der Horizont leugnet die eigne Natur.
Man kann ihn mit der Hand berühren.

Bettina Wöhrmann

W rzeczywistości każde mgnienie oka jest jedynym
w swoim rodzaju przemijaniem.

In Wirklichkeit ist jeder Augenblick ein einziges Vergehen.

■

Obecność rzeczy jest zawsze bardziej uparta.

Immer ist die Gegenwart der Dinge beharrlicher.

■

Wyjście: daleko poza horyzont powiek podążać spojrzeniem
za lotem ptaka.

Ausweg: Mit dem Blick dem Vogelflug folgen, weit hinter
den Horizont der Lider.

■

Nie mów do wielu. Nie używaj górnolotnych słów.

Nicht dem was ist rede das Wort nicht dem Vielen.
Rede nicht sprich das Wort Suche.

■

Nie do odróżnienia: przestrzeń pomiędzy marnym podpisem światła
i tym, co je rzuciło.

Nicht zu enträtseln: der Raum zwischen der Schattenhandschrift
des Lichts und dem, das ihn warf.

Zariwna Teodozja

Mój kot z obciętymi wąsami, stracił węch i zapomniał kierunku ruchu.

мов кішка з обтятими вусами, втратив нюх і напрямок.

■

Miłość

Deszcz opada kurtyną.

Niech sobie trwa nawet wieczność .

Stoimy pod jednym płaszczem.

Любов

Дощ опускає завісу.

Хай протриває хоч вічність.

Під одним плащем стоїмо.

■

Rozstanie

Wiatr kłuje igłami.

Twój głos rozsypał się śmiechem.

Trzymałeś inną za rękę.

Розлука

Вітер протнув голками.

Голос твій сміхом озвався.

Ти іншу тримав за руку.

■

Samotność

Wiatr gra na trąbce.

Płomień porywa się do kominka.

Listy płoną szybko i radośnie.

Самотність

Вітер грає у труби.

Полум'я рветься у комин.

Листи горять швидко і радісно.

Eugenia Zawidzka

Bez miłości jesteśmy jak puste naczynia.

Ohne Liebe sind wir wie leere Gefäße.

■

Błądzimy, bo nikt nie wykreślił nam mapy życia.

Wir irren umher, weil niemand hat uns die Karte
unseres Lebens gezeichnet hat.

■

Gdy biegniemy we mgle, każda latarnia jest cudem.

Wenn wir im Nebel laufen, ist jede Laterne ist ein Wunder.

■

Gdy żyjemy wśród wilków,
dobrze mieć za sobą pastucha.

Es ist gut, einen Elektrozaun hinter sich zu haben,
wenn man unter Wölfen lebt.

■

Im większa chmara gawronów,
tym większy krzyk.

Je größer der Krähschwarm,
desto größer der Schrei.

Jeśli nie masz nic do powiedzenia,
dopusć milczenie do głosu.

Wenn du nichts zu sagen hast,
lass die Stille zu Wort kommen.

■

Kamienne serca, to dzwony,
które najmocniej biją w ostatniej godzinie.

Steinherzen sind Glocken,
die am meisten in der letzten Stunde schlagen.

■

Lepiej znosimy swoje klęski,
niż cudze sukcesy.

Unsere Niederlagen ertragen
wir besser als die Erfolge der anderen.

■

Na rozdrożu każda droga to niepewność.

Am Scheideweg ist jede Richtung unsicher

Urszula Zybura

Duch Miłości nie straszy.

Der Geist der Liebe spukt nicht.

■

Cokolwiek czynisz, czyń Dobro!

Egal was du tust, tu Gutes!

■

Tyle wokół piór,
a gdzie te skrzydła ?...

Es gibt so viel Federn ringsherum,
und wo sind die Flügel?

**Duch Miłości nie straszy.
Der Geist der Liebe spukt nicht.**

Aforyzm Urszuli Zybury

Biogramy

DANUTA BARTOSZ – absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Poetka, publicystka, dziennikarka. Autorka 18. tomików poetyckich. W roku 2013 otrzymała Dziennikarską Nagrodę Znak Dobra im. Romy Brzezińskiej. Koordynator projektu edycji dwujęzycznych antologii, wydała dziewięć przekładów w tej serii. W roku 2017 założyła Fundację Literacką „Jak podanie ręki” – jest jej prezesem. Obecnie jest wiceprezesem zarządu Wielkopolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich.

ANDRZEJ BARTYŃSKI – urodził się we Lwowie 25 maja 1934 roku. (Matka Antonina z Kobielców-Nazarów. Ojciec profesor doktor Władysław Bartyński, doktor prawa i umiejętności politycznych, kapitan rezerwy WP). Andrzej Bartyński – poeta, publicysta. Prezes honorowy i członek zarządu Dolnośląskiego Oddziału ZLP we Wrocławiu. W czasie wojny, w rodzinnym Lwowie utracił wzrok całkowicie. Autor 14 książek poetyckich. Za działalność kulturotwórczą odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski i medalem Zasłużony Kulturze „Gloria Artis”.

DIRK-UWE BECKER – urodzony w 1954 roku nad Dolnym Renem. Ukończył studia w dziedzinie inżynierii komunikacji. Poezję opublikował w sześciu zbiorach. Publikował w kraju za granicą. Członek VS, FDA, PEN Klub w Trieście. Prezes Stowarzyszenia Sztuki w Heide i Fundacji Kultury i Sztuki Eiderstedt. Mieszka w Schlesig-Holstein.

KONSTANTINOS BOURAS – urodził się w Grecji. Studiował inżynierię mechaniczną w Instytucie Technologii w Atenach i od 1985 pracuje w tej dziedzinie. Ukończył studia teatralne w Atenach i Paryżu (La nouvelle Sorbonne). Poeta, pisarz, publicysta, teatrolog, krytyk literacki i teatralny. Bada starożytne mity greckie poprzez klasyczną tragedię i komedię pisząc współczesne sztuki, grane w Grecji od 20 lat. W Paryżu opublikowano jego tryptyk teatralny i powieść. Bierze udział w programach telewizyjnych i radiowych, pisze do prestiżowych gazet i magazynów. Biegle mówi w pięciu językach. Jest członkiem wielu międzynarodowych stowarzyszeń np.: Greckiego Stowarzyszenia Pisarzy, Poetów i Artystów,

Instytutu Teatralnego, Europejskiego Instytutu Badań Teatralnych, Centrum Badań

i Studiów we współczesnym Teatrze Greckim. Brał udział w wielu konferencjach i seminariach. Publikowany w uznanych czasopismach, w tym naukowych.

PAWEŁ BUKSALEWICZ – Urodził się w Krzywiniu. Absolwent Akademii Rolniczej w Poznaniu i Studium Rodziny na Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu. Działacz polityczno-społeczny, regionalista, były burmistrz Krzywina. Pisał teksty do „Wieści” Krzywińskich. Założyciel Krzywińskiego Towarzystwa Kulturalnego. Autor artykułów historycznych – redaktor I i II tomu „Z przeszłości Ziemi Krzywińskiej”. Opublikował trzy zbiory aforyzmów. Sekretarz Zarządu Związku Literatów Polskich Oddział Wielkopolski.

KAZIMIERZ BURNAT – ekonomista, poeta, dziennikarz, animator kultury, edytor, tłumacz. Współautor ponad stu antologii, almanachów i monografii wydanych w kraju i za granicą. Autor wstępów lub posłowi do ponad 60 książek. Były prezes Grupy Literackiej „Dysonans”. Redaktor naczelny pisma społeczno-kulturalnego „Bez kurtyny” i kwartalnika „Obok”. Autor 13 tomów poetyckich oraz 3 przekładów. Prezes Dolnośląskiego Oddziału ZLP. Członek Prezydium Zarządu Głównego ZLP i przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej ZLP w Warszawie. Za działalność kulturotwórczą odznaczony medalem Zasłużony Kulturze „Gloria Artis,,.

ARES CHADZINIKOLAU – poeta, kompozytor, tłumacz, animator kultury. Doktor Nauk Humanistycznych. Wykładowca Akademii Muzycznej w Poznaniu. Wydał 33 książki, m.in., „Mity Greckie” – razem z ojcem Nikosem Chadzinikolau. Przetłumaczył 10 tomów greckiej i polskiej poezji. Organizator I Europejskiego Festiwalu Poezji i Muzyki w Grecji. Muzyk, nagrał 20 płyt CD (własne teksty). Obecnie prowadzi Greckie Koncerty poetycko-muzyczne oraz koncertuje i nagrywa z zespołem reggae Ares & the Tribe. Redaktor Serii Poetyckiej (240 tomów) i pisma literackiego „Poeticon”. Wiceprezes Zarządu Głównego Związku Literatów Polskich w Warszawie. Były prezes poznańskiego Oddziału Związku Literatów Polskich. Członek Zarządu Wielkopolskiego Oddziału ZLP.

NGUYEN CHI TUAT – poeta, dr nauk humanistycznych. Od października 2005 r. pracuje w Polsce w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie wykłada język i literaturę Wietnamu. Tłumaczy i promuje literaturę polską w wietnamskich mediach. Przełożył m.in. fragmenty utworów Ryszarda Kapuścińskiego („Cesarza”, „Autoportretu reportera”, „Lapidariów”), a także „Pianistę” Władysława Szpilmana, „Lalkę” Bolesława Prusa. Opublikował w języku polskim tomik wierszy „Znad Rzeki Czerwonej nad Wisłę i Wartę”.

JOLANTA CIECHAROWSKA – jest artystką łączącą pasję do plastyki, poezji, muzyki oraz teatru. Zajmuje się malarstwem, rysunkiem, płasko-rzeźbą i grafiką. Śpiewa i komponuje muzykę do swoich wierszy, a także do poezji innych poetów. Na koncertach i recitalach wykonuje utwory z pogranicza piosenki poetyckiej, jazzowej i klasycznej. Jest autorką dwóch książek poetyckich „obcym wstęp wzbroniony”, wyd. „Miniatura” z Krakowa z roku 2009 i „Moje nowe kłamstwa” –wydanej w 2017 przez wyd. FONT z Poznania.

IRENA CZECH – mieszka i tworzy w Kaliszu, autorka zbiorów fraszek i aforyzmów. Otrzymała główną nagrodę w ogólnopolskim konkursie literackim zatytułowanym „100. rocznica bestialskiego zburzenia miasta Kalisza”. Laureatka konkursów poetyckich, publikuje swoje utwory w prasie ogólnopolskiej i regionalnej.

ZYGMUNT DEKIERT – krytyk literacki, literat. Pisze wiersze, fraszki, aforyzmy. Wydał cztery tomiki poetyckie: „Afrodyta w zapachu tęsknoty”, „Łza pomarańczy”, „Dywagacje okazjonalne” i „77 mgnień słowa”. Autor i wykonawca tekstów do widowisk muzycznych GODSKITCHEN – organizowanych w Arenie poznańskiej. Jest skarbnikiem Zarządu Związku Literatów Polskich Oddział w Poznaniu.

RÓŻA DOMAŚCZYNA - urodzona w 1951 roku w miejscowości Sernjany (Zerna) koło Kamienza (Łużyce). Obecnie mieszka w Budziszynie. Pisze wiersze, dramaty, eseje i krótkie utwory prozatorskie. Jest także wydawcą i tłumaczem.

ŁUCJA DUDZIŃSKA – ekonomistka, pedagog (Akademia Ekonomiczna w Poznaniu). – poetka, animatorka kultury, wydawca oraz redaktor serii wydawniczej. Laureatka kilkudziesięciu ogólnopolskich konkursów poetyckich. Publikowała w wielu antologiach i pismach literackich. Tłumaczona na sześć języków. Z jej inicjatywy w 2011 roku przy Związku Literatów Polskich Oddział w Poznaniu powstała ogólnopolska Grupa Literyczna Na Krechę (skupiającą ponad 100 twórców). Podjęła współpracę polsko-niemiecką z Literatur-Kollegium Brandenburg e.V. Założyła i prowadzi Fundację Otwartych Na Twórczość (FONT). Jest autorką siedmiu książek poetyckich, w tym dwóch dwujęzycznych. Za debiut otrzymała Nagrodę R. Milczewskiego-Bruno i dwie nominacje. Jest członkiem Zarządu Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

MARIA DUSZKA – mieszka w Sieradzu. Jest poetką, dziennikarką, bibliotekarką i animatorką kultury. Wydała dotychczas siedem tomików wierszy: „Poezja przypadków”, „Zupełnie szczęśliwa marionetka”, „Może się przyśnisz”, „Nieopisanie”, „Kora”, „I pomyśleć, że jesteś” i „Galeria Świat”. Jest założycielką i opiekunką działającego od 2002 r. Koła Literackiego „Anima”. Członkini Związku Literatów Polskich Oddział Wielkopolski.

BENEDIKT DYRLICH – urodził się w 1950 roku w Räckelwitz (Saksonia), mieszka w Dreźnie i Budziszynie. Ukończył studia teologiczne w Erfurcie. Pracuje m.in. jako pielęgniarz. Studiował teatrologię w Lipsku. Jest dramaturgiem teatralnym. Poseł w saksońskim landtagu. Redaktor naczelny „Łużyckich Nowin” (sorbische Tageszeitung). Pisze wiersze i prozę po łużycku i niemiecku. Jest autorem i współautorem wielu dzieł zebranych i antologii w kraju i za granicą.

ELKE ERB - jest znana jako autorka liryki, krótkich utworów prozatorskich, tekstów procesowych, tłumaczeń (m.in. powieści Olega Jurjewa i wierszy Olgi Martynowej), przekładów poetyckich przeważnie z języka rosyjskiego (ale także z angielskiego, włoskiego, gruzińskiego i innych języków). Jest także wydawcą. Członkini Saksońskiej Akademii Sztuki. Mieszka w Berlinie.

JERZY FRYCKOWSKI – mieszka i pracuje jako wiejski nauczyciel w Dębnicy Kaszubskiej. Animator kultury, satyryk, krytyk literacki, redaktor i dziennikarz. Edytor miesięcznika „Nad Skotawą”. Publikował w ponad stu lokalnych i ogólnopolskich czasopismach kulturalnych i społecznych. Jego wiersze znajdują się w 250 antologiach i almanachach pokonkursowych. Wydał 12 tomików wierszy m. in.: „Cierpliwość ubogich”, „Zaufać ślepcom”, „Między Tobą a snem” oraz wybór wierszy „Zanim zapomnisz”. Autor kilku antologii. Prezes Związku Literatów Polskich Oddział w Słupsku.

PETER GEHRISCH (Niemcy) – poeta, prozaik, tłumacz. Urodzony w Dreźnie. Współredaktor wychodzącego w Dreźnie czasopisma poświęconego literaturze i sztuce Ostragehege. Autor wielu książek, ostatnio wydał *Der glimmende Ring meiner Lichtwissenschaft* (poezja), Lipsk 2014, *Die Bilder, die Wörter, das Schiff* (powieść), Lipsk 2013. Mieszka i tworzy w Dreźnie oraz we Lwówku Śląskim.

OLEKSANDER GORDON (Ukraina) – absolwent Uniwersytetu Lwowskiego, z zawodu ekonomista. Poeta, literaturoznawca, kulturolog. Publikuje od 1990 roku. Autor 30 książek. W dorobku ma także wiersze po rosyjsku i po polsku oraz przekłady utworów Wisławy Szymborskiej i Bogusława Żurakowskiego. Laureat Międzynarodowej Nagrody Literackiej „Triumpf”, przyznanej przez Czernihowski Media-Klub oraz Centrum Intelktualne. Członek Zarządu Głównego Narodowego Związku Pisarzy Ukrainy. Redaktor wielu almanachów i antologii poetyckich. Dyrektor Domu Literatów w Kijowie. Organizator międzynarodowych festiwali poetyckich na Ukrainie.

ZOFIA GRABOWSKA-ANDRIJEW – absolwentka Wydziału Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, obecnie emerytka. Była polonistką w szkołach średnich, potem dyrektorem Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Pile. Autorka kilkudziesięciu artykułów z zakresu edukacji w ogólnopolskiej prasie specjalistycznej. Laureatka kilkunastu ogólnopolskich konkursów literackich. Opublikowała trzy zbiory wierszy: „Pomiędzy”, „Twarzą w twarz” (sonety) oraz „Niby nic”. Jej wiersze znajdują się także w antologii o Poznańskim Czerwcu ‘56 „Czarny czwartek”,

antologii wierszy o ojcu „On też jest tylko jeden” i wielu pokonkursowych almanachach. Członkini Zarządu Oddziału Związku Literatów Polskich w Poznaniu.

JERZY GRUPIŃSKI – poeta, krytyk, animator kultury, edytor. Od 1970 roku prowadzi w Poznaniu Klub Literacki „Dąbrówka”. Inicjator Konkursu o „Laur Klemensa Janickiego”. Redaktor kwartalnika „Protokół Kulturalny” (od 1995 roku) oraz Zamkowych Arkuszy Literackich (edytowane do 2005 roku). Nagroda Roku 2005 Międzynarodowego Centrum Poezji w Hong Kongu za almanach „Arka”. Autor 14 tomików wierszy. Najnowszy, „Kuszenie świętego Poetego”, wydano w 2015 roku.

JAZEP JANUSZKIEWICZ (BIAŁORUŚ) – literat, archiwista. Urodził się w Rakowie w rejonie wołożyńskim obwodu mińskiego na Białorusi. Ukończył filologię białoruską i rosyjską na Uniwersytecie w Mińsku oraz studia doktoranckie w Instytucie Literatury Akademii Nauk Białorusi. Zastępca redaktora naczelnego wydawnictwa „Białoruski Księgozbiór”. Otrzymał nagrodę im. Lwa Sapiehy. Autor ponad 400 publikacji i tłumaczeń m.in. Wincentego Dunin-Marcinkiewicza, trójjęzycznej edycji „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza i „Nowej ziemi” Jakuba Kołasa. Badacz historii białoruskiej literatury i kultury okresu XIX-XX wieku. Członek Związku Pisarzy Białoruskich.

VIKTOR KALINKE – urodził się w 1970 roku w Jenie, studiował psychologię i matematykę w Dreźnie, Lipsku i Pekinie, współzałożyciel wydawnictwa i galerii „Erata” (1998). Poeta, tłumacz i wydawca, mieszka i pracuje w Lipsku.

LECH KONOPIŃSKI – doktor ekonomii, poeta, satyryk, aforysta, dziennikarz. Autor 70. książek. Píše fraszki, limeryki, haiku, prozę i wiersze dla dzieci (również tych najmłodszych). Jest twórcą tekstów piosenek (dla Eleni, Krawczyka oraz kapel ludowych) i widowisk telewizyjnych oraz teatralnych. Kawaler Orderu Uśmiechu. Odznaczony Medalem Zasłużony Kulturze „Gloria Artis” i Statuetką Hipolita Cegielskiego. Członek Wielkopolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich.

TOMASZ KRUCZEK – prozaik, poeta, muzyk. Autor książek dla dzieci i młodzieży, z których 11 wydał w Polsce, 12 za granicą (USA, RPA, Słowacja, Włochy i Brazylia). Napisał i wyreżyserował dwie sztuki teatralne dla dzieci. Animator koncertów piosenki autorskiej: „Listy” i „Proste Ścieżki. Otrzymał Nagrodę Literacką: „Katolicka książka roku 2011” oraz nagrodę czytelników na portalu „Granice”. Członek Zarządu Wielkopolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich.

DIETER KRAUSE - urodzony w 1961 roku w Dreźnie. Liryk, prozaik. Jest tłumaczem przekładów poetyckich, pisze słuchowiska radiowe. Publikuje w antologiach i Internecie. Ukazały się jego wiersze np. „Vergleichen Sie Ihre goldgelbe Haut im Spiegel“ (Porównajcie w lustrze swoją żółto-złotą skórę!) i opowiadania „Desertieren oder der dreißigste Sinn“ (Ucieczka albo trzydziesty zmysł). Mieszka w Reichenberg koło Drezna.

EDYTA KULCZAK – urodziła się we Włocławku, mieszka w Poznaniu. Jest absolwentką filologii polskiej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pracuje jako nauczyciel i wychowawca. Debiutowała w 2009 roku książką „Anioły nie zawsze są białe”. W 2014 roku wydała tomik poetycki „Kołysze się w tobie huśtawka”, a w 2017 – „www.john”. Jej utwory przetłumaczono na kilka języków. Wiersze prezentuje w wydawnictwach zbiorowych, antologiach, prasie literackiej, na portalach internetowych i w radiu. Recenzuje poezję w „Latarni Morskiej” i czasopismach literackich. Jest jurorką konkursów poetyckich. Członkini poznańskiego Klubu Literackiego „Dąbrówka”.

LECH LAMENT – mieszka w Turku. Wydał 16 tomików wierszy, m.in. „Lęk przestrzeni”, „Człowiek tragiczny albo kwiat uwikłany”, „Byłem uczniem Chrystusa”, „Strategia bezmiarów”, „Zapiski czarnoksiężnika”. Tworzy także dla dzieci – wiersze, widowiska. Pisze teksty piosenek oraz komponuje muzykę, uprawia sztuki plastyczne. Skarbnik Wielkopolskiego Zarządu Oddziału Związku Literatów Polskich.

STANISŁAW LEON MACHOWIAK – literat, emerytowany nauczyciel w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych w Owińskach. Wydał dziewiętnaście zbiorów wierszy, m. in.: „Noce ze

słońcem”, „I było światło”, „Jak krzyk Milczenia”, „Słowem – światłem”, „Góry nad górami”, „Góry jak ołtarze” i cztery książki dla dzieci, m.in.: „Święci wśród nas” oraz „W królestwie wichrów”. Opublikował dwa tomy prozy „Listy bez odpowiedzi” i „Podniesiony z kolan”. Kawaler Orderu Uśmiechu. Członek Wielkopolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich.

ADA JADWIGA MATYSIAK – teolog, pedagog-terapeuta, surdope-dagog, germanistka, tłumaczka, poetka, krytyk literacki, Mieszka i pracuje w Poznaniu. Dziennikarka, członkini Stowarzyszenia imienia Romana Brandstaettera. Debiutowała w almanachu pt. „Nie w moim imieniu” (1991). Autorka bajki „Wyspa Krasnoludków” oraz „Wyspa krasnoludków. Poradnik dla katechetów”. Opublikowała tomik wierszy pt. „Moje drogi, dróżki, ścieżki” oraz książkę dla dzieci „Nasza paczka”. Pomieszczona w kilkunastu almanachach i antologiach. Redaktor miesięcznika „Chrystus Król”. W roku 2013 otrzymała Dziennikarską Nagrodę „Znak Dobr” im. Romy Brzezińskiej. Członkini Wielkopolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich

ZBIGNIEW MILEWSKI – poeta, krytyk literacki . Autor wielu zbiorów poetyckich. redaktor antologii poetów warszawskich „Miasto Nowego Millenium. Debiuty po 1988 roku”. Wiersze pomieszczone w licznych antologiach polskich i zagranicznych, tłumaczone na język angielski, rosyjski, francuski i chiński. Laureat głównych nagród w ogólnopolskich konkursach i turniejach poetyckich, m.in. „Nadchodzące Pokolenia”, „Łódzka Wiosna Poetów”, „Warszawska Jesień Poezji”, „Liść Konwalii im. Z. Herberta” w Toruniu, „Konkursu im. H. Poświatowskiej” w Częstochowie, „Auto-portret Jesienny” w Krotoszynie. W 2014 r. za całokształt twórczości poetyckiej otrzymał „Nagrodę Literacką im. Juliusza Słowackiego”. Członek polskich i zagranicznych organizacji pisarskich. Mieszka w Warszawie. Obecnie jest Wiceprezes ZG ZLP i warszawskiego Oddziału ZLP.

MARIA MISTRIOTI (ur.1956.) – homerycka poetka i dziennikarka z Chalkidy. Organizatorka festiwalu poetyckich w Grecji. Członkini Związku Literatów Greckich, wielokrotnie nagradzana. Autorka siedmiu tomów poetyckich, wydanych w Grecji i dwóch w Polsce. W 2015 r. ukazał się jej dwujęzyczny tom poezji, napisany w Polsce.

LECH NAWROCKI – literat, aforysta, dziennikarz. Naukowiec, profesor zwyczajny Katedry Biosystemów Politechniki Opolskiej. Redaktor naczelny „Ogólnopolskiego Czasopisma Specjalistycznego Bydło mięsne„ oraz pisma literackiego „Krajobrazy kultury„. Autor ośmiu książek, m.in.: „Aforyzmy bez charyzmy”, „Faramuszki ni z gruszki ni z pietruszki”. Pisze muzykę do tekstów poetyckich i kabaretowych. Wydał zbiór piosenek dla dzieci „Miauczą koty” – z własnym tekstem i muzyką oraz siedmiu zeszytów nutowych na fortepian, głównie jazz i blues. Członek Związku Literatów Polskich Oddział w Poznaniu.

DOROTA NOWAK – absolwentka Politechniki Poznańskiej oraz studiów podyplomowych z zakresu: psychologii, matematyki, rachunkowości i finansów. Autorka trzech tomów poetyckich: „na dwa”, „opium” „antidotum”. Laureatka konkursu na „Książkowy Debiut Poetycki w 2014”, za tom „na dwa”, konkursu „O Laur Czerwonej Róży” (2016) i „Krakowskiej Nocy Poezji”. Publikowana w pismach literackich takich jak: „Akant”, „Migotania”, „Okolica Poetów”, „Protokół Kulturalny, Radostowa”. Publikowana w kilkudziesięciu antologiach, w tym kilkanaście pokonkursowych.

RYSZARD PODLEWSKI – dziennikarz radiowo-telewizyjny, poeta, aforysta, fraszkopisarz, felietonista, satyryk. Autor tekstów piosenek, programów satyrycznych, literackich i estradowych oraz filmów dokumentalnych. Wydał kilka tomów krótkich form literackich m.in.: „ROK z VATem”, „Fraszki, aforyzmy, limeryki - czyli DRAKO-róbstwo”, „Aforyzmy z cyklu: Notatki myśliwego”. „Aforyzmy – Aphorismen”. Członek Wielkopolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich. Odznaczony Medalem „Gloria Artis”.

LAM QUANG MY (Nguyen Dinh Dung) - urodził się w Wietnamie. Absolwent Wydziału Elektroniki na Politechnice Gdańskiej. Doktor nauk fizycznych. Członek Związku Literatów Wietnamskich i Związku Literatów Polskich. Jest Honorowym Obywatel Gminy Krasne. Wydał dwujęzyczne tomiki: „Echo /Tieng vong”, „Doi /Oczekiwanie”, „Przemija życie... / Life pass on...” , „Zatoulana piseń /Chieu roi tren song” – „Evening descends on waves”. Przełożył na język wietnamski i opublikował w Wietnamie m.in. wiersze K. Norwida, Z. Krasińskiego, Jana Pawła II, Cz. Miłosza, W. Szymborskiej, T. Różewicza. Publikował w

pismach literackich, w antologiach. We współpracy z Pawłem Kubiakiem wydał „Antologię Poezji Wietnamskiej od XI do XIX wieku”.

MICHAŁ SIDORŻEWSKI – MICHAŁ SYDORŻEWSKI (Ukraina) – poeta, publicysta. Redaktor naczelny Ukraińskiej Gazety Literackiej. Autor czterech książek: poezja – „Połowicznie między obydwoma światami„ (2004); publicystyka – „Здвиг” (2005), „Тęsknota za wolnością” (2007), „Pamięć naszego rodu” (2013). Od 2005 roku należy do Narodowego Związku Pisarzy Ukrainy, obecnie jest Prezesem tego Związku.

MAREK SŁOMIAK – poeta, animator kultury, wydawca, krytyk literacki. Był prezesem Koła Młodych, Redaktorem Naczelnym Witryny Poetyckiej (O.K.S. OdNowa), założycielem Grupy Poetyckiej OdNowa. Był członkiem Rady Krajowej Korespondencyjnego Klubu Młodych Pisarzy w Warszawie, Zastępca Redaktora Naczelnego Pisma Literackiego Młodych („Tytuł”) w Poznaniu. Autor 12 tomów poezji, debiutował w 1968 r. Laureat konkursów, wiersze prezentował w radiu, prasie, telewizji. Jest członkiem Międzynarodowego Artystycznego Stowarzyszenia „MASTRiN” Wielkopolska, nurtu EKO-ART, Klubu Literackiego „Dąbrówka” w Poznaniu. Korespondent Miesięcznika Kulturalno – Społecznego „Teczka – Paris” Association Les Amis de C.K. Norwid w Paryżu.

JÓZEF SWĘDROWSKI (1954-2015) – Urodził się i mieszkał w Gizałkach. Poeta, prozaik, autor 105 tekstów piosenek. Animator kultury. Zadebiutował zbiorem wierszy „Człowiek” (wyróżnienie w Turnieju o Zieloną Wazę). Autor 4 książek poetyckich, m.in. „Końca nie będzie”, „Droga do światła”, „Dzieci kosmosu” oraz prozy „To nie bajki”. Był członkiem Związku Literatów Polskich Oddział w Poznaniu.

ANDRZEJ SZMAL – urodził się w 1957 roku w Poznaniu i jest nadal związany z tym miastem, choć większość czasu spędza w szwedzkiej części Sápmi (Laponii). Ukończył studia biologiczne na Uniwersytecie A. Mickiewicza w Poznaniu. Studiował też przez lata życie, obraz, poezję, „minimum action performance” oraz sztukę rozpalania ognia w ramach Wolnej Akademii Sápmi. Fotografik, poeta, śpiewak, pasterz renów itd. Był członkiem jury Nagrody Szwedzkiego Radia na Powieść Roku 2009.

Napisał setki wierszy po polsku i szwedzku, ale dotąd był publikowany jedynie w kilku antologiach oraz prasie kulturalnej w Polsce. Członek Klubu Literackiego „Dąbrówka”. Tłumacz polsko-szwedzkiej antologii poezji „Jak podanie ręki”.

NINA SZMYT –absolwentka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Całe życie związana ze Śremem. Nauczycielka, trudniąca się pracą dziennikarską w prasie lokalnej. Autorka ośmiu tomików poezji, m.in.: „Uwierzyć w motyle”, „Trzy one” oraz prozy, m.in.: „Meteory Młodej Polski – Przybyszewski”. Współpracuje z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy w Śremie, prowadząc warsztaty poetyckie dla dzieci i młodzieży. Uczestniczy w projektach: „*Poetycka Przysta*”, „*Rok z poezją*”. Członkini Wielkopolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich.

STANISŁAW SZPONDER – dr nauk medycznych, urodzony w 1927 roku w Baranowiczach, ukończył studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie w 1952 roku. Długoletni ordynator Oddziału Dziecięcego Wojewódzkiego Szpitala Matki i Dziecka w Kaliszu. Jest autorem zbioru opowiadań: „Zamieć”, „Sarkoma”, „Anbelli w Ruzajewce” oraz bajek dla dzieci. Zajmuje się również publicystyką. Członek Związku Literatów Polskich Oddział Wielkopolski. Były prezes Wojewódzkiego Związku Sybiraków w Kaliszu.

JOLANTA SZWARC – urodziła się w Wierzbinku. Absolwentka polonistyki UAM. Mieszka w Poznaniu. Debiut prasowy w 1998 r. Poetka, prozaik i recenzentka. Publikuje w prasie literackiej oraz licznych almanachach poetyckich. Autorka książek poetyckich: „Na skrzyżowaniach myśli” (2002), „Myśli spod bezzamelu” (2006), „Postoje” (2009) i „Tiktak drobny mak” (2014). Tłumaczona na ukraiński, serbski i niemiecki. Współpracuje z pomorskim magazynem literacko – artystycznym *Latarnia Morska*. Od 2002 r. członkini Stowarzyszenia Twórczego Artystyczno–Literackiego w Krakowie.

STANISŁAW SZWARC – urodzony w 1947r. w Poznaniu. Doktor chemii. Publikuje wiersze w prasie literackiej i almanachach. Tłumaczony na ukraiński i serbski. Autor książek poetyckich „Na skrzyżowaniach

myśli” (2002), „Jeszcze nie” (2006), „Postoje” (2009) i „Obrazki z Ede-
nu” (2014). Od 2002 r. członek Stowarzyszenia Twórczego Artystyczno –
Literackiego w Krakowie.

ANDRZEJ TCHÓRZEWSKI – w Lublinie. Ukończył Wydział Filozofii,
Wydział Dziennikarski UW i Wydział Filozoficzny KUL. Poeta, eseista,
dramaturg, tłumacz poezji anglosaskiej, włoskiej, gruzińskiej, hiszpań-
skiej. Debiut poetycki w 1955 roku, na łamach „Kameny”. Pracował jako
dziennikarz i specjalista ds. przekładów w wydawnictwach: „Iskry”,
„Czytelnik”, w Polskim Radiu, w redakcji hiszpańskiej. współredagował
miesięcznik „Poezja” (1975 – 1990), Jest jednym z pierwszych tłumaczy
E. Pounda i E. E. Cummingsa. Wydał kilkanaście tomów poetyckich,
esejów, haiku. Publikowany w wielu czasopismach i antologiach. Otrzy-
mał wiele nagród, m.in. Nagrodę Młodych (1957), wraz z Markiem Hłas-
ko, Ernestem Bryllem i Romanem Śliwonikiem, Nagrodę Hulewicza i Na-
godę Literacką Gminy Warszawa – Bemowo – za całokształt twórczości.

VITAL VORANAU – urodził się w 1983 roku w Mińsku, białoruski
pisarz, wydawca, tłumacz i dudziarz. Współzałożyciel i przewodniczący
Białoruskiego Kulturalno-Naukowego Centrum w Poznaniu i
wydawnictwa „Bieły Krumkacz”. Absolwent UAM w Poznaniu i
Uniwersytetu im. Masaryka w Brnie. Przetłumaczył na białoruski
„Czekając na Godota Samuela Becketta” i „Kubusia Puchatka” Alana
Milne'a. Autor książek „Niewieczny Kalendarz”, „Wielkie Księstwo
Białoruś”, „Szeptem”, opowiadania „Jednym Zdaniem” i „Dudziarska
Głęboczczyna”.

MAREK WAWRZKIEWICZ (ur. 1937 r.) – poeta, dziennikarz,
tłumacz, absolwent Wydziału Historii na Uniwersytecie Łódzkim.
Korespondent prasowy w Moskwie, redaktor naczelny miesięczników
„Nowy Wyraz”, Poezja oraz tygodnika „Kobieta i Życie”. W 1960 roku
zadebiutował tomem wierszy „Malowanie na piasku”. Wydał ponad 30
tomów wierszy, szkiców, powieści, antologii. Autor m.in. antologii
„Pamięć. Poeci St. Petersburga”. Animator kultury, organizator
Warszawskiej Jesieni Poezji. Uhonorowany srebrnym medalem Gloria
Artis. Prezes Zarządu Głównego Związku Literatów Polskich.

BETTINA WÖHRMANN (EBERSPÄCHER) – urodzona w 1957 roku w Getyndze. Poetka, tłumaczka literatury polskiej i rosyjskiej. Studiowała slawistykę i germanistykę w Tybindze, Heidelbergu i Warszawie. Doktoryzowała się pracą poświęconą twórczości Mariny Cwietajewej. Mieszka w Heidelbergu.

TEODOZJA ZARIWNA (Ukraina) – poetka, prozaik, teatrolog, dziennikarz. Ukończyła Państwowy Uniwersytet im. Iwana Franko we Lwowie i Kijowski Instytut Sztuk Teatralnych im. I. K. Karpenki-Karego. Autorka pięciu zbiorów poezji, dziesięciu powieści i sztuk teatralnych ośmiu dokumentalnych filmów. Laureatka dziesięciu nagród literackich. Powieść Teodozji Zariwnej „Polowanie na ptaki niebieskie” w rankingu Książka Roku-2014 znalazła się na liście dziesięciu najlepszych wydań. W 2015 roku otrzymała za nią nagrodę „Jarosławiw wał”. Jest animatorką wielu programów literackich i kulturologicznych. Redaktorka naczelną czasopisma „Kyjiw”. Jej utwory są tłumaczone na języki: portugalski, polski, macedoński, rosyjski, rumuński.

URSZULA ZYBURA – absolwentka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (kierunek – psychologia i pedagogiczno-artystyczny) Poetka, aforystka. Pisze też haiku, prozę poetycką i utwory teatralne. Esperantystka, wydawca „Wydawnictwo Kropka”. Współpracowała jako dziennikarz z kaliską prasą. Wydała 18 tomików. W 2000 r. założyła „Akademię Szczęścia”, gdzie na sesjach psychoterapii mówi „Słowa, które leczą”. Jest prezesem Wilkopolskiego Zarządu Związku Literatów Polskich.

Spis treści

ANDRZEJ TCHÓRZEWSKI (Smacznie i krótko)	4
--	---

Autorzy:

1. DANUTA BARTOSZ (Polska, USA)	6
2. ANDRZEJ BARTYŃSKI	8
3. DIRK-UWE BECKER (Niemcy)	10
4. KONSTANTINOS BOURAS (Grecja)	12
5. PAWEŁ BUKSALEWICZ	14
6. KAZIMIERZ BURNAT	16
7. ARES CHADZINIKOLAU	18
8. JOLANTA CIECHAROWSKA	20
9. NGUYEN CHI TUAT (Wietnam)	21
10. IRENA CZECH	22

11. ZYGMUNT DEKIERT	24
12. RÓŻA DOMAŠCYNA (Niemcy)	25
13. ŁUCJA DUDZIŃSKA	26
14. MARIA DUSZKA	27
15. BENEDIKT DYRLICH (Niemcy)	28
16. ELKE ERB (Niemcy)	29
17. JERZY FRYCKOWSKI	30
18. PETER GEHRISCH (Niemcy)	31
19. OLEKSANDER GORDON (Ukraina)	32
20. ZOFIA GRABOWSKA-ANDRIJEW	33
21. JERZY GRUPIŃSKI	34
22. JAZEP JANUSZKIEWICZ (Białoruś)	35
23. VIKTOR KALINKE (Niemcy)	36
24. LECH KONOPIŃSKI	38
25. DIETER KRAUSE (Niemcy)	39
26. TOMASZ KRUCZEK	40
27. EDYTA KULCZAK	41

28. LECH LAMENT	42
29. STANISŁAW LEON MACHOWIAK	44
30. ADA JADWIGA MATYSIAK	45
31. ZBIGNIEW MILEWSKI	46
32. MARIA MISTRIOTI (Grecja)	47
33. LECH NAWROCKI	48
34. DOROTA NOWAK	51
35. RYSZARD PODLEWSKI	52
36. LAM NGUYEN MY (Wietnam)	54
37. MICHAŁ SIDORŻEWSKI (Ukraina)	55
38. MAREK SŁOMIAK	56
39. JÓZEF SWĘDROWSKI (1954-2015)	58
40. ANDRZEJ SZMAL (Szwecja)	60
41. NINA SZMYT	61
42. STANISŁAW SZPONDER	62
43. JOLANTA SZWARC	63

44. STANISŁAW SZWARC	64
45. ANDRZEJ TCHÓRZEWSKI	65
46. VITAL VORANAU (Białoruś)	66
47. MAREK WAWRZKIEWICZ	67
48. BETTINA WÖHRMANN (EBERSPÄCHER) (Niemcy)	68
49. TEODOZJA ZARIWNA (Ukraina)	69
50. EUGENIA ZAWIDZKA	70
51. URSZULA ZYBURA	72
BIOGRAMY	74

Projekt współfinansowany przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego

Książka dofinansowana ze środków Miasta Poznania.

Zrealizowano ze środków finansowych Miasta Kalisza w ramach mecenatu nad kulturą

